

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXIII Nr. 5

KETVIRTADIENIS, KOVO [MARCH] 3, 1983

KAINA 25 c.

KASDIEN

LEMIAMI METAI AMERIKAI GĖDA PALAPINIŲ MIESTELIS TURISTINĖS GRUPĖS

Sie 1983-ieji metai yra lemiami metai—karas ar taika, žmonijos susinaikinimas ar išlikimas. Jeigu taikos jėgos nelaimės, laimingi bus tie, kurie nuo branduolinių bombų žus momentaliai, bet tie, kurie išliks, juos užguls tokia nelaimė, kokia tebelaiiko užgulsi nuo Hirošimos bombos išlikusius, tebesikamuojančius nuo užnuodinimo radioaktyvėmis nuosėdomis.

Tai supranta kiekvienas nors kiek sveikiau galvojantis žmogus, nežiūrint kokių jis politinių įsitikinimų bei socialinės padėties. Pradedama suprasti netgi bažnytiniai ir jų kai kurie dvasininkai. Švedijos katalikų bažnyčių taryba išvien su komunistais už taiką, Lotynų Amerikos dauguma dvasininkų už taiką, Čikagos kardinolas Bernardini prieš branduolinį karą, Maskvos metropolitas prieš karą ir t. t.

Tyli tik mūsų Amerikoje lietuviški klerikalai su savo kunigais.

Amerika turtingiausia pasaulyje šalis, bet jeigu nors kiek gėdytusi, neturėtų kur dėti savo akių, kai netgi tokioje Vokietijoje renkami maisto produktai, dedami į paketus ir siunčiami Detroitan alkanams bedarbiams.

Farmeriai taip pat susirūpino kiek kuris išgali remti vos vegetuojančią varguomenę, ypač Mičigano valstijos farmeriai. Kent apskrityje sudėjo apie 14,000 svarų maisto produktų ir jau pasiuntė į Grand Rapids miesto sriubos virtuves, peninėias sriubos kaušais varguomenę.

Tuo tarpu prez. Reaganas, kad ginklavimuisi pakaktų pinigų, siurina maisto talonų ir kitokias socialinio aprūpinimo programas, nepaisydamas, kad jau netgi kitų šalių žmonės alkanus amerikiečius ima remti.

Nedarbas smaigia valstybę, bet didžiosioms korporacijoms jis nei šilta, nei šalta, nes pelnai vistiek joms didėja. Pavyzdžiui, General Motors praeitais metais už parduotus automobilius pajamų gavo \$13.9 milijono mažiau negu 1981 metais, bet pelno padarė \$145 milijonais daugiau negu 1981. Kaip tai galėjo būti? Viena, prez. Reagano patvarkymu galėjo už dvigubai didesnę sumą nurašyti mokesčius, o antra padidėjo darbo našumas "robotizuojant" automobilių gamybos techniką.

Nenuostabu, kaip sako kai kurie ekonomistai, kad nedarbas vargiai ims mažėti. Pramonėje keičiasi gamybos technika juodadarbių darbininkų nenaudai. Modernėjančioms fabrikams vis mažiau jų reikia.

MININT TARPTAUTINĘ MOTERS DIENĄ

Didieji pasaulio moterų forumai

Vienas iš moterų forumų. Šis įvykęs Maskvoje.

Pasaulio moterų svarbiausiu veiksmu kovai už lygias teises, už taiką pasaulyje, už socialinę pažangą ir demokratiją yra Tarptautinė Demokratinių Moterų Federacija, įsikūrusi 1945 m. gruodžio 1 d., įvykusiame pirmame pasaulio moterų kongrese Paryžiuje.

Netoli Houston miesto prieš kurį laiką atsirado bedarbių benamių ir šiaip vargingų žmonių palapinių miestelis, kurį daugelis pavadino "reaganville". Valdžios įsakymu, kad miestelyje nekiltų gaisras, miestelis turi būti nušluotas nuo žemės paviršiaus.

Kai kurie miestelio gyventojai jau pasišalino, bet kur dėsies tie, kurie neturi kur prisiglausti. Vienas jų bedarbis Greg Lincavage, sako: turėsime alkanai su vaikais keliauti keliais.

Vadinasi, nori ar nenori turės būti valkatomis.

Tenka pranešti, kad ir šiemet "Vilnies" administracija organizuoja skaitytojų dvi turistines grupes dešimčiai dienų į Lietuvą. Viena iš Čikagos išvyks gegužės 29 d., o antra—rugpjūčio 22 dieną. Abi grupės vyks per Maskvą. Keliones tvarkys American Travel Service Bureau, Raskaus agentūra.

Kadangi grupėse vietų skaičius ribotas, norintys su šiomis grupėmis vykti į Lietuvą, paskubėkite užsiregistruoti "Vilnies" administracijoje, kad paskui nebūtų nemonumų.

S. J. Jokubka

TRUMPAI

— Pasaulinė Taikos taryba Suomijos sostinėje paskelbtame dokumente pikta kritikuoja Pentagoną už užmačius sudaryti naują militarinę komandą Indijos vandenyno ir Pietvakarų Azijos regionuose.

— Praeitais metais Jungtinėms Valstijoms prekyba su užsienio šalims buvo nuostolinga, prakišo virš \$36 milijonus.

muo ir jos atsakomybė šiuolaikiniame pasaulyje". Uždrausti atominį ginklą, kiekvienos pavergtos šalies nacionalinė nepriklausomybė, taika ir draugystė žemėje.

Penktas pasaulio moterų kongresas įvyko 1963 metais Maskvoje. Tai buvo pats gausiausias šalių atstovavimo skaičiumi kongresas. Kova už taiką, nusiginklavimą ir tautų draugystės klausimai buvo svarbiausios kongreso temos.

1969 metais Helsinkyje įvyko šeštasis kongresas. Svarbiausioji kongreso tema buvo—moterų vaidmuo šiuolaikiniame pasaulyje. Šiame kongrese buvo išrinkta nauja Tarptautinės Demokratinių Moterų Federacijos pirmininkė Suomijos komunistų partijos ir visuomenės veikėja Herta Kuusinen.

Tarptautinės Demokratinių Moterų Federacijos pasiūlymu Jungtinės Tautos 1975 metus paskelbė moterų metais. Septintas pasaulio moterų kongresas įvyko Berlyne. Daugiau kaip 2,000 delegačių iš 140 pasaulio šalių svarstė moterų padėties pasaulyje, kovos už taiką, nusiginklavimo, taikaus bendradarbiavimo ir tautų nacionalinės nepriklausomybės klausimus. Kongresas paminėjo moterų federacijos 30-metį. Tarptautinė Demokratinių Moterų Federacija buvo apdovanojama Frederiko Žolio-Kiuri "Taikos aukso medaliu". Už šį apdovanojimą visų vardu padėkojo federacijos vicepirmininkė, pirmoji pasaulyje moteris-kosmonautė Valentina Nikolajeva-Tereškova.

Aštuntasis kongresas įvyko 1981 metų spalio mėnesį Prahoje. Tai trečia socialistinė šalis (po Vengrijos ir Tarybų Sąjungos), kuri priėmė pasaulio pasiuntines. Kongrese buvo aptarti taikos, moterų padėties pasaulyje, nusiginklavimo ir tautų draugystės klausimai.

Be šių didžiųjų pasaulio moterų forumų pažymėtina pasaulio moterų federacijos suaukta Tarptautinė vaikų gynimo konferencija 1952 m. Vienoje, 1955 metais Lozanoje suaukta pasaulio moterų susirinkimas, kuriame reikalavo, kad visi pasaulio vaikai—juodos, baltos ar geltonos spalvos—būtų lygūs ir turėtų lygias teises. 1960 metais Kopenhagoje pasaulio moterų federacijos iniciatyva buvo iškilmingai paminėtas Tarptautinės moters dienos 50-metis, ir t. t.

Šiemet minint Tarptautinę moters dieną, svarbiausias pasaulio moterų uždavinys—nusiginklavimas, taika pasaulyje. Paruošė S. J.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50;
Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00;
foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Nebuvo taip nė vienos recesijos metu

Tokio blogmečio, kokį pergyvename šios recesijos metu, Amerikoje nebuvo nuo pat Didžiosios depresijos metų. Nuo pat Didžiosios depresijos metų niekad tiek daug alkanų žmonių nesigrūdavo prie labdarinių draugijų biedniams žmonėms sriubos virtuvių, niekad nebuvo tiek benamių, niekad nesurinkdavo tūkstančiai bedarbių, užgirde, kad bus darbo šimtui kitam.

Prez. Hooveris tada žmones ramino, kad gerbūvis už gatvės kampo, kad netrukus žmonės garažuose turės po du automobilius, puoduose virs po dvi vištas. Dabar beveik taip pat. Prez. Reaganas ramina, kad recesija baigsis, krašto ūkis atsigaus, tik pakentėkime, turėkime kantrybės. Reaganomikos apologetai ekonomistai per didžiąją spaudą netgi juodu ant balto įrodinėja, kad vis kas jeigu dar neina į gerąją pusę, bet netrukus pradės eiti. Tačiau recesija kaip dirbo, taip dirba savo.

Neginėjamaiais faktais yra, kad daugiau kaip 12 milijonų darbininkų neturi darbo, apie du milijonai praradę viltį jo rasti ir nebeieško, daugiau kaip 6 milijonai šiaip taip verčiasi atsitiktiniais "part-time". Iš socialinio aprūpinimo pašalpų gyvenanti skurdžių armija be perstojo didėja. Pramonės apkrovimas daugiau kaip enemiškas. Kai kurios sunkiosios pramonės šakos, kaip plieno, apkrovimas nukritęs net iki 38 procentų.

Nuo II Pasaulinio karo pabaigos ši recesija yra šešta. Visos jos buvo sunkios, bet ši yra sunkiausia. Nekalbant apie daugmilijoninę bedarbių armiją, apie darbo liaudies pragyvenimo lygio nukritimą dėl infliacijos, apie gausėjimą varguomenės, nė viena praėjusių recesijų nebuvo tiek daug "priveisusi" benamių, kiek "priveisė" ši recesija. Nėra didesnio miesto, kad jų nebūtų šimtai ir tūkstančiai. Vien tik Čikagoje priskaitoma apie 20 tūkstančių. Visoje šalyje priskaitoma virš 4 milijonai.

Senesnės kartos žmonės atsimena, Didžiosios depresijos metais benamiai lindėjo patiltėse, miestų lauzuose, "hoovervilėse". Dabar beveik tas pats. Miestai susirūpinę, kas daryti su benamiais, ypač kur yra žiema. Niujorko miesto valdžia atidarė 11 pastogių vienuolikai tūkstančių benamių, Washington, D. C. penkiems šimtams benamių, Čikagos miestas šimtui, Detroito miesto valdžia ieško apleistų negyvenamų namų, kad juos pavertus pastogėmis benamiams. Bet ką tai reiškia, kai tuose miestuose benamių yra po keliasdešimt tūkstančių! Ši problema gal lengvesnė šiltų šalies rajonų miestams. Ten benamiai gali "gyventi" miestų parkuose, automobiliuose, jeigu jį turi. Tačiau šaltų šalies rajonų miestams bėda, ir dar kokia bėda, kad nepradėtų masiniai kurtis "reagonvillės", kurių kai kur jau atsiranda.

Pažaboti atominio karo grėsmę

Nėra dienos, kad Europoje, Amerikoje ir kituose žemynuose neįvyktų didesni bei mažesni antikariniai susirinkimai, mitingai, taikos žygiai, protesto demonstracijos prieš JAV ir NATO karinius pasiruošimus. Šiuose susirinkimuose, mitinguose bei manifestacijose dalyvauja šimtai ir daug tūkstančių žmonių. Aktyvus judėjimas už taiką nesilpnėja, jį išjungia vis naujos gyventojų grupės, nauji socialiniai sluoksniai.

Dabartinė situacija ypatinga tuo, kad mūsų branduoliniame amžiuje tolesnė visuomenės pažanga, o ir pats žmonijos gyvenimas, priklauso nuo to, kaip bus išspręstas svarbiausias pasaulio politikos klausimas—karo ir taikos klausimas. Kaip ir todėl, kad jo sprendimas paliečia visų žmonių gyvenimą, čia labiausiai pasireiškia plačių liaudies masių aktyvumas, jų siekimas užkirsti kelią branduoliniam konfliktui, pašalinti karą kaip tarptautinių problemų sprendimo priemonę iš žmonijos gyvenimo.

Galingas šio dešimtmečio pradžios antikarinis judėjimas turi savo būdingus bruožus. Pirma, jį pagimdė ne konkretus ginkluotės konfliktas, o grėsmė, kad kils branduolinis karas, kurio neįmanoma palyginti su nieku, ką anksčiau pergyveno žmonija. Svarbiausia masinių antikarinų akcijų jėga—tai tvirtas ryžtas užkirsti kelią branduolinei katastrofai, sustabdyti branduolinę mirtį.

Kitas būdingas dabartinio antikarinio judėjimo bruožas—jo platus politinis diapazonas, plati socialinė bazė. Jis jungia įvairiausias amžiaus grupes ir socialinius sluoksnius, katalikus ir protestantus, moteris ir jaunimą, įvairiausių pažiūrų ir politinių partijų atstovus. Visi žmonės gyvybiškai suinteresuoti likviduoti branduolinio karo Damoklio kardą.

Siekdami suskaldyti ir susilpninti masinį judėjimą už taiką, suteikti jam antitarybinę kryptį, Vakarų politiniai strategai paleido į apyvertą melagingą tezę apie JAV ir TSRS "vienodą atsakomybę" už ginklavimosi varžybas. Tačiau, nepaisydamos Vakarų propagandinių gudrybių, liaudies masės vis aiškiau mato, iš kur kyla tikroji grėsmė taikai, kas žlugdo derybas ir kursto ginklavimosi varžybas, o kas imasi konstruktyvių, konkrečių iniciatyvų pavojingoms lenktynėms apriboti.

2

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

ŠVEDIJOS KOMJAUNUOLIAI REMIA KATALIKUS

Svedijos komunistinės sąjungos valdyba parėmė Svedijos krikščionių bažnyčių tarybos iniciatyva surengtą kampaniją, kurios metu renkami parašai atsišaukimui už taiką, įtempimo mažinimą, nusiginlavimą ir termobranduolinio karo grėsmės pašalinimą.

1983-iejį, sakoma valdybos kreipimesi, daugeliu atžvilgiu yra lemiami metai kovojant prieš iškilusį branduolinės katastrofos pavojų. Įvairių politinių įsitikinimų žmonės turi bendromis jėgomis kovoti už tai, kad žmonija būtų išgelbėta nuo galimo susinaikinimo. Svedijos krikščionių bažnyčių tarybos iniciatyva yra puikus humaniškos veiklos taikai ginti pavyzdys, pažymima Svedijos komunistinės sąjungos sąjungos valdybos pareiškime.

ANGLIJA STIPRINA ĮGULĄ

Anglijos premjerės Margaret Thatcher vadovaujama konservatorių vyriausybė atkakliai siekia paversti Falklando (Malvinų) salas Britanijos ir NATO tvirtove Pietų Atlante. Kaip žinoma, Anglijos įgulą Falklanduose jau sudaro 4 tūkstančiai žmonių. Tai beveik tris kartus viršija visą salyno gyventojų skaičių, praneša laikraštis "Morning Star".

SOMOSININKŲ BARBARIŠKAS NUSIKALTIMAS

Dar vieną barbarišką nusikaltimą padarė somosininkai, kuriuos remia Jungtinės Valstijos. Kaip Managvoje sužinota, apie 60 kontrrevoliucionierių, turinčių bazes Honduro teritorijoje, perėjo sieną ir apšaudė sunkvežimį, vežusį grupę Nikaragvos valstiečių—kavos Nueva Segovijos departamente rinkėjų. Šio banditiško antpuolio metu somosininkai pavartojo minosvaizdžius ir granatsvaizdžius, pagamintus Amerikoje. Nukauta 13 metų mergaitė ir sužeista 15 žmonių.

BERLYNO "EVANGELIKŲ JAUNIMAS"

Vakarų Berlyno organizacija "Evangelikų jaunimas" paskelbė pareiškimą, kuriame pabrėžiamas būtinumas imtis visų žygių, kad būtų sutrukdyta dislokuoti Vakarų Europoje naujas Amerikos vidutinio veikimo nuotolio branduolinis raketas.

Dokumente taip pat pažymima, kad tokie NATO planai "neturi nieko bendra su Vakarų Europos šalių tautų saugumo interesais".

KONSERVATORIAI SENSUOJU KURSU

Didžiosios Britanijos konservatorių vyriausybė neketina atsisakyti savo užsienio politikos kurso, kurio tikslas—didinti tarptautinį įtempimą. Tai rodo interviu, kurį ministrė pirmininkė M. Thatcher davė Anglijos televizijai.

M. Thatcher patvirtino vyriausybės ketinimą dislokuoti Anglijos žemėje naujas Amerikos branduolines raketas. Tai, kad Londonas vis intensyviau ruošiasi karui, jį mėgino pateisinti prasimanymu apie "Tarybų Sąjungos keliamą grėsmę". M. Thatcher paragino vesti su Tarybų Sąjunga derybas nusiginlavimo klausimu "iš jėgos pozicijų".

VAKARŲ VOKIETIJOS SOCIALDEMOKRATAI

Dortmunde įvyko Vokietijos socialdemokratų partijos suvažiavimas. Jame Vokietijos socialdemo-

kratų partija pasiruošė pirmalajiam parlamentui rinkimams, kurie paskirti šių metų kovo 6 dieną. Delegatai vieningai pritarė pasiūlymui iškelti Vokietijos socialdemokratų partijos valdybos narį H. J. Fogelį socialdemokratų partijos kandidatu į Vakarų Vokietijos kanclerio postą.

H. J. Fogelis pareiškė, jeigu jis bus išrinktas Vakarų Vokietijos federaliniu kancleriu, jo vyriausybė dėsis visas pastangas, kad Vakarų Vokietijos teritorijoje nebūtų dislokuotos naujos Amerikos branduolinės raketos.

PULDINĖJA SOCIALISTINIŲ VIETNAMŲ

Kaip praneša agentūra VIA, Kinija toliau vykdo priešiškus veiksmus Vietnamo Socialistinės Respublikos pasienyje. Agentūra pažymi, kad Kinijos kariniai daliniai dažnai apšaudo daugelį Kaobango, Langšono, Kuangninio, Hoanglienšono provincijų pasienio rajonų, taip pat mėgino prasiskverbti į Vietnamo Socialistinės Respublikos teritoriją. Šiais veiksmais jie padaro nemažai materialinių nuostolių, taikių gyventojų tarpe yra žuvusių ir sužeistų.

TRUMPAI

— Visuomenės darbuotojas Mitch Snyder kongresiniam komitetui papasakojo, kad šiuo metu Amerikoje benamių žmonių yra daugiau, negu buvo Didžiosios depresijos metais, kai buvo priskaityta nuo vieno milijono iki dviejų.

— Federalinis distrikto teismas išsprendė, kad Čikagoje mokyklose rasinė integracija turi būti vykdoma "savanoriškai", be jokios prievartos. Toks teismo išaiškinimas laikomas smūgiu rasinei integracijai mokyklose.

— Darbo departamento žiniomis, praeitais metais Amerikos pramonės įmonės tebuvo apkrautos 69.8 procento savo pajėgumo. O plieno pramonės vos 38.3 procento.

— Vartotojų advokatas Ralph Nader sako, jeigu pašte reikalai nepasitaisys, tai po 20 metų paštas subankrutuos.

— JAV Komunistų partijos generalinio sekretoriaus Gus Hall apskaičiavimu, Amerikoje šiuo metu yra virš 3 milijonai benamių ir apie 2 milijonai, kuriems grėšia pavojus netekti namų nepajėgus išsimokėti "morgičių".

— Samdos stebėjimo grupuotės direktorius ekonomistas Marion Anderson išpėjo prez. Reagano administraciją, kad recesijos metu didinimas karinio biudžeto krašto ekonomiką gali privesti prie katastrofos.

— Studentų organizacijos, mokyklų administracijos, Civilinių laisvių sąjunga (ACLU) ir kitos grupuotės nesutinka su prez. Reagano administracijos patvarkymu neduoti federalinių stipendijų studentams, kurie nėra užsiregistravę karinei tarnybai.

— Graikijos didžiausios salos Crete moterys pasiuntė premjerui Papandreou laišką, reikalaujantį pašalinti iš Graikijos teritorijos visas užsienio šalių karines pajėgas.

— Berlyne įvyko tarptautinė konferencija tema "Mokslas tarp taikos ir karo". Konferencijoje dalyvavo daugiau kaip 120 mokslininkų iš 15 pasaulio kraštų, jų tarpe ir iš JAV, TSRS ir kitų.

Vilnis, 1983 kovo 3

IŠKARŠĖ KAILĮ PREZIDENTUI,

ir tą padarė Čikagos dvasios tėvelių laikraštis "Draugas".

Paklauskite: dėl ko jis buvo toks rūstus ir negailestingas? Nagi, pasirodo, Ronaldas Reaganas esąs per daug nuolaidus Tarybų Sąjungai ir nesimaišęs reikiamų griežtų priemonių jos atžvilgiu.

Paradoksalu, ar ne? Juk taip tik Reaganas nuo pat šeiminkavimo Baltuosiuose rūmuose pradžios nemano slėpti savo antisocialistinių, antitarybinių pažiūrų. Priešingai—su profesionalaus komivojažerio atkaklumu jas skelbia ir reklamuoja. Tai toli gražu ne tik žodžiai patiemis dešiniems šiame krašte (ir apskritai Vakaruose) paguosti.

Prezidentas Reaganas buvo uždėjęs embargo firmoms, kurios tiekia produkciją Sibiro-Vakarų Europos dujotiekiui. Ir ne tik amerikietiškomis, bet ir kitų šalių firmom, kurios dirba pagal USA patentus ar licenzijas.

Kuo tas reikalas pasibaigė—irgi gerai žinome: teko po truputį, labai nenoromis atsitraukti. Netgi geriausi šios šalies prieteliai Vakaruose visų pirma žiūrėjo savo interesų, o ne amerikiečių ambicijų. Juk tarybiniai užsakymai—tai pilnas firmoms, ir kartu—darbas šimtam tūkstančių žmonių. Darbo vietos, kurių mūsų dienomis taip trūksta.

Ronaldo Reagano administracija tęsia ginklavimosi varžybas, kurios visų pirma nukreiptos prieš taikingą ir nusiginklavimo siekiančią Tarybų Sąjungą. Vienas paskiausių to pavyzdžių—prezidento siekimas gauti kongreso sutikimą bazuoti Wyomingo valstijoje naujas raketų "MX" (o tai grynai puolimo, agresijos ginklas) sistemas. Tai nauji bilijonai dolerių, ir šis klausimas kol kas labai diskutuojamas. Tačiau ir iš pačių pastangų aišku, kad Vašingtonas ne nemano keisti savo kurso.

Tą, pagaliau, liudija ir taip vadinamas "Kryžiaus žygis prieš komunizmą", paskelbtas ne kur kitur, o Valstybės departamento suruoštame simpoziume.

Tad kur čia Ronaldas Reaganas ar jo administracijos "nuolaidos" Tarybų Sąjungai ar socialistinei stovyklai apskritai?

"Draugo" straipsnio autorius sako, kad jis išžiūrėtų "tikrą o ne vien sapnuojamą prošvaitę Vakarų politiniame danguje", ir tam reikia tik, kad "pasisektų įtikinti valdžią, kad nuosekliai ryžtinga laikysena prieš Sovietus—svarbesnis dalykas už visus vidurio Vakarų ūkininkų, pramoninkų bei darbi-

ninkų balsus".

Reakcionierių laikraštis siūlo numoti ranka į milijonų amerikiečių gyvybinius reikalus ir jų interesus. Pavyzdžiui, šis laikotarpis ypatinai sunkus amerikiečių fermeriams.

Vis didesnės kainos degalams, mašinoms, trąšoms, darbo jėgai reikalauja į žemės ūkį įdėti vis daugiau lėšų. O tos lėšos negrįžta—nėra kur dėti produkcijos. Ir dabartinė Reagano administracija visiškai ne iš gero pasiūlė Tarybų Sąjungai parduoti net daugiau grūdų, nei iš pradžių buvo tartasi.

Amerikiečių fermeriai puikiai žino, ką jiems reikiama prekyba su Tarybų Sąjunga, gi, savo ruožtu, prezidentas supranta, ką jam ir jo partijai reikiama administracija visiškai ne iš gero pasiūlė Tarybų Sąjungai parduoti net daugiau grūdų, nei iš pradžių buvo tartasi.

Tarybiniai užsakymai—tai daugybė vietų Vakarų šalių, Amerikos darbininkams, ir su tuo privalo skaitytis politikai. Bet su tuo niekaip negali susitaikyti "Draugas", ir tiek! Jam žūt būt reikia "prošvaitės politinėje padangėje", kurioje kyšotų raketos, ir dėl to siūloma paaukoti visiškai viską. Taip ir rašoma:

"Mes trokštame, kad Vakarų vyriausybės imtųsi ryžtingų, konsekventiškų, suderintų veiksmų sovietams prie sienos priremti. O ką gauname?"

Trumpai lietuviškai į tą atsakius: šnipštą!

Norinčių "prie sienos priremti Tarybų Sąjungą" yra ne tik "Draugo" laikraštuko redakcijoje. Bet, kaip sakoma, jų rankos trumpos ir jėgos ne tos . . .

Kas belieka nacionalistų-klerikalų redaktoriams? Nagi guostis jiems draugiškais dabartinės administracijos pareiškimais.

Bet vėl vargas: nepaguodžia tie pareiškimai, ir tą supranta netgi "Draugas", kuris ta pačia proga rašo:

Deja, tai šauksmas, kurį girdime tik mes patys . . . Neataidi jis nei televizijoje, nei didžiojoje spaudoje . . . Nenuostabu, kad šitokiomis galimybėmis jokios sistemines . . . antisovietinės politikos Vakaruose praveisti neįmanoma.—

Štai tada ir noriai raketinės-branduolinės "prošvaitės politinėje padangėje", štai tada Čikagos klerikalai ir karšia kailį prezidentui. O gal per sekančius rinkimus jie pasiūlys savąjį kandidatą?

Toki, kuris nuskaidrintų jų varganą padangę? **Vladas Mikšys**

IR KĄ TU JIEMS PADARYSI! . .

Apie išeivišką jaunimą galima rašyti labai daug ir labai įvairiai. Taip ir daroma. Ir praktiškai viskas (na, arba jau beveik viskas) kas parašoma, būna tiesa. Ir tai, kad tas jaunimas nelabai gerbia senųjų "politines" organizacijas su vidaus rietenomis. Nemėgsta jų spaudos. Nelabai benori mokytis lietuviškai.

. . . Iš kitos pusės—"patriotinėje" išeiviškoje spaudoje rasi ir daugybę pasakojimų, koks tas jaunimas esąs "sąmoningas" ir "veiklus", kaip jis noriai dalyvauja įvairiausiuose renginiuose, kuriuos organizuoja vyresnieji.

Ir susigaudyk, žmogus, jei gudrus, toje priešingybėje! O teisybė, matyt, sukinėjasi kažkur apie vidurį: tas išeiviškas (o tiksliau kalbant ateiviškas) jaunimas margas, kaip

ir pats gyvenimas.

Štai, pavyzdžiui, "veiksniai" labai perša religingumą, kuris, esą, vienintelis kelias lietuviams emigracijoje išlikti pačiais savimi, ir ta proga praėję metai netgi buvo paskelbti "lietuviškos parapijos metais". Ar bereikia minėti, kaip "veiksniai" norėtų tikėjimą įbrukti Lietuvos žmonėms, ypač jos jaunimui?

To noro kupinos visų pirma tokios propagandinės radijo laidos, kaip Vatikano radijas, "Amerikos balsas". Anot tos pigios propagandos, Lietuvos jaunimas būtų labai jau tikintis—jei ne ateistinė valdžia. Na, o kaip yra ten, kur valdžia skatina, palaiko tikėjimą kaip savotišką bukinimo priemonę, labai naudingą valdantiems sluok-

TSRS-Lenkija plečia bendradarbiavimą

Maskvoje įvyko Tarybų Sąjungos ir Lenkijos vyriausybinių delegacijų derybos ir gruodžio 23 d. buvo pasirašytas protokolas dėl TSRS ir LLR prekių apyvartos ir mokėjimų 1983 metais. 1983 metais dviejų šalių prekių apyvarta sudarys 9.7 milijardo rublių ir palyginti su 1982 metais padidės 8.9 procento.

Kaip ir iki šiol, eksporto iš Tarybų Sąjungos dėka Lenkija patenkins didelę dalį savo poreikių pagrindinių rūšių kuro ir žaliavų prekėms. 1983 metais bus tęsiamas tradicinis tarybinės naftos ir naftos produktų, gamtinių dujų, geležies rūdos žaliavos, juodųjų ir spalvotųjų metalų, miško medžiagos, medvilnės ir kitų prekių tiekimas i LLR. Bus taip pat eksportuojama Tarybų Sąjungos mašinų gamybos produkcija: metalo pjovimo staklės, kalnakasybos ir šachtų įrengimai, kelių tiesimo mašinos, automobiliai, traktoriai, žemės ūkio mašinos ir kita.

Pagal protokolą numatoma, kad iš LLR į TSRS bus tiekiami staklių

irengimai, transporto priemonės, kelių tiesimo technika, elektrotechnika, įrengimai chemijos pramonei, automobilių gamybai, žemės ūkio mašinos, akmens anglis, sierra, chemikalai, taip pat kitos Lenkijos prekės.

Tarybų Sąjunga, siekdama suteikti Lenkijai ekonominę pagalbą ir paramą, davė Lenkijos Liaudies Respublikai kreditą, kad būtų galima subalansuoti prekių savitarpio tiekimo skirtumą.

Be to, pasirašytas susitarimas dėl kai kurių prekių papildomo savitarpio tiekimo 1983 metais siekiant padėti Lenkijai apkrauti gamybinius pajėgumus lengvojoje pramonėje.

Derybos vyko draugystės, draugiško savitarpio supratimo ir dalykinio bendradarbiavimo aplinkoje.

Protokolą pasirašė: TSRS vyriausybės įgaliojimu užsienio prekybos ministras N. Patoličevas, LLR vyriausybės įgaliojimu—užsienio prekybos ministras T. Nestorovičius. **J.**

KAS SVARBIAU?

Nesakome, kad spartėjantis lietuvių nykimas nekelia emigrantams jokio rūpesčio. Pasigirsta vis labiau susirūpinusių balsų, kurie ne tik konstatuoja greitėjantį nutautėjimo procesą, bet ir ragina kažką daryti. Hamletiškas klausimas "būti ar nebūti" šioje situacijoje tikrai nėra išgalvotas, tačiau norint "būti" vien gražių norų neužtenka. Natūralu, kad šiandien lietuvių išeivių dėmesį ypatingai patraukė būtent švietimo klausimai. Tą neblogai parodo kad ir Kanadoje leidžiamas "Tėviškės žiburiai" vedamasis su daug sakančių pavadinimu—"Griūvantis švietimas".

Švietimo padėties analizė pradedama nuo klausimo—o kas jaunuosius JAV ar Kanados lietuviukus moko? Laikraštis atsako: "Pagrindinį mokytojų personalą mūsų mokyklose sudaro arba motinos, kurios, atvežusios vaiką į mokyklą, tą porą valandų sutinka kai ką dėstyti, arba žalias jaunimas, ką tik išėjęs iš lituanistinių mokyklų". Štai ir visi pedagogai, apie pedagoginį darbą neturintys nė menkiausio supratimo. Pridūrus, kad visi besimokantys šiose "vargio mokyklose" junta chronišką vadovėlių stygių, kad tarpusavyje besidrauskantys "vaduotojų" šulai seniai kurti švietimo problemoms, dar labiau paaiškėja, kodėl lietuvių

niams?

Štai kaip apie Vakarų Vokietijos lietuviškojo jaunimo nuotaikas neseniai rašė didžiai religingas čikagiškis laikraštis:

. . . Kunigas Senkus atpasakojo ir Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos pirmininko K. Ivinskio telefonu perduotą Vokietijos lietuvių jaunimo nusistatymą dėl bendradarbiavimo su vyresniaisiais, kuris esąs neigiamas.

Religijai jaunimas abejingas, domisi daugiau pramogomis, negu tautiniais reikalais".

Kaip matome, viso labo tik keli sakiniai, bet jie labai iškalbingi: jaunimui pakyrėjusi "vadavimo" politika, kurią veiksniai vadina tautiniais reikalais.

Ir ką tam jaunimui padarysi, jei jis nenori daryti taip, kaip "tėvelis darė" . . . **V. M.**

emigrantų vaikai nesugeba lietuviškai be klaidų pasakyti, kad ir paprasčiausio sakinio.

Galgi išeivių "vaduotojų" organizacijos neturi lėšų? Tačiau kodėl jų pakanka vienadieniems ir beprasmiems politinėms kampanijoms, visam šitam brangiai kainuojančiam "vaduotojiškam" šurmuliui, neduodančiam nė menkiausios naudos? Laikai, kai mokykla buvo viso ko centras ir širdis, jau seniai praėjo, liūdnai atsidūsta "Tėviškės žiburiai". Tai suprantama—asignavus lėšas tyliai dirbantiems lietuvių kalbos mokytojams nauda būtų neabejotina, tačiau "vaduotojų" šulai tuo didelės reklamos sau nepasidarys . . .

Štai kodėl reikėtų pradėti nuo viršūnių, siūlo išeitį "Tėviškės žiburiai". Girdi, užtektų kiek pagėdyti "vaduotojų" vadus, ir šie atsipeikės "nuo juos apėmusio tvaiško besiginėjant apie tai, kuris yra pirmas" . . . Kodėl mokytojai lituanistinėje mokykloje už šeštadieni tegauja juokingai menkus 15 dolerių, kai samdytai Kalifornijos bendrovei mokami ne vienas ir ne du tūkstančiai? Kitaip tariant, kas šiandien svarbiau—kultūrinė veikla ar politinė? Juk bet kam aišku, kad išnykus lietuvių, išnyks ir "vaduotojai". Vadinasi, pats beprasmiškiausias politikavimas koks, pavyzdžiui, yra "vadavimas" rodo i švietimo išeivijoje svarbą. Tačiau egoistiniai "vaduotojų" sumetimai užstojo jiems net papračiausią logiką. Pakomentavę "T. žiburių" vedamąjį "Akiračiai" rašo: "Deja, politinės veiklos šalininkai, pasigavę "laisvinimo" argumentą per tą laiką, besipešdami tarpusavyje, pristeigė įvairių veiksmų ir fondų, kurių kiekvienas skyriumi save reklamuoja "svarbiausiu" ir "vyriausiu" ir prašo tautiečių aukų. Jiems, iki šiol ir atitenka didžioji aukų dalis". Na, o švietimo problemos buvo nustumtos į antraeilę vietą, tvirtina "Akiračiai", nes šiai veiklai paremti liko tik skatikai. Pasakius A, reikia tarti ir B. Todėl žurnalas daro štai tokią neįtikėtiną "vaduotojams" išvadą: "Ar ne laikas tą "laisvinimo" karštingą pakeisti visuotinu lietuvių išlaikymo rūpesčiu?" **Kazys Bagdonavičius**

Kalbant apie JAV "atsilikimą" nuo TSRS

Kiekvieną kartą, kai Baltųjų rūmų šeimininkas ar jo administracijos atstovai kalba apie JAV ginkluotę arba atskirų jos rūšių būklę, gali susidaryti įspūdis, kad stambiausia kapitalistinio pasaulio valstybė nuo TSRS. Dažnai padėtis nušviečiama taip, tarsi Jungtinės Valstijos ginkluotės srityje atsilikusios kone dešimtmečiais nuo tu, kurie esą grasina jų laisvei.

Daugelį metų tarp JAV ir TSRS strateginės ginkluotės srityje buvo pusiausvyra. Tai patvirtino abiejų šalių vadovų pasirašytos SGA sutartys. Staiga buvo "aptiktas" didžiulis atsilikimas. NATO vadovybės nusprendė jį išlyginti 572 "Pershing 2" ir sparnuotosiomis raketomis. Šias vidutinio veikimo nuotolio branduolinius raketas, kurios "reikalingos Jungtinėms Valstijoms ir jų interesams ginti", numatoma dislokuoti Vakarų Europoje. Tačiau tai, pasirodo, tik naujo ginklavimosi etapo pradžia.

Gerokai pasidairę savo kieme, Pentagono generolai aptiko, jų manymu, dar vieną nepaprastai didelę bėdą: rasta spraga ir balistinių raketų balanse. JAV, atseit, "atsilikusios" lygiai šimtu vienetų, ir dėl to bandoma skubiai pagaminti 100 balistinių keturių pakopų raketų "MX".

NATO ginkluotųjų pajėgų Europoje vadas generolas Rodžersas teigia, kad JAV bei jų sąjungininkai nepaprastai atsilikę ir paprastosios ginkluotės srityje. O JAV vadovai surado "atsilikimą" ir karinėse jūrų pajėgose. Nepaisant to, kad Jungtinės Valstijos disponuoja daugiau kaip 400 stambių karinių laivų, iš kurių—21 lėktuvnešis ir 9 raketomis ginkluoti kreiseriai, strateginiai raketomis ginkluoti povandeniniai laivai, imtasi skubių priemonių tariamam atsilikimui įveikti. Vėl plaukioja 58 tūkstančių

tonų talpos karo laivas "New Jersey". Sunkią ekonominę krizę gyvenančioje šalyje, atrodo, nebuvo sunku rasti 326 milijonus dolerių, kurie prikėlė seną laivą antram gyvenimui.

Nė vienas rimtas žmogus niekada netikėjo JAV kalbomis apie tariamą karinį atsilikimą, įvairiausiais aiškinimais šia tema. O štai minėtu Baltųjų rūmų šeimininko pareiškimu tikėti ne tik galima, bet ir reikia. Juk šia tiesa atvirai pripažinta, kad ir tariamoji "grėsmė iš Rytų"—gryniausias prasimanymas. Jis buvo reikalingas tam, kad Jungtinės Valstijos daugeliui metų igytų pranašumą visose karinėse srityse. Būtent tam skirti ir visi tariami atsilikimai. O po to galima kurti naujas ginklavimosi programas.

Faktas, jog tarp TSRS ir JAV, tarp NATO ir Varšuvos Sutarties šalių yra apytikris paritetas, ne kartą patvirtintas oficialiais dokumentais. Jį teigia ir daugelis įvairių šalių ekspertų. TSRS valstybė nuolat siūlo imtis bendrų priemonių branduolinėms ir kitokio ginklavimosi varžyboms apriboti, pasaulinio branduolinio karo grėsmę likviduoti, taikos pamatams Europoje ir visame pasaulyje stiprinti. Šie pasiūlymai atveria kelią teisingiems susitarimams. TSRS ir kitų socialistinių valstybių iniciatyvų šiais klausimais daug. Naujaisiu į šią keltą sausio 5-ąją Prahoje priimtoje Varšuvos Sutarties valstybių Politinio konsultacinio komiteto deklaracijoje. Joje pateiktas pasiūlymas sudaryti su NATO šalimis sutartį dėl karinės jėgos savitarpio nenaukodimo ir taikos santykių palaikymo. Iki šiol į šį konstruktyvų pasiūlymą negauta oficialaus atsakymo. Sunku pasakyti, ar greitai jo sulauksime. Juo labiau—pozityvaus. **Aleksandras Ickavičius**

SENAS KELIAS

Jungtinių Valstijų prezidento kelionė po Pietų Ameriką buvo trumpa, tačiau atgarsio susilaukė įvairaus. Brazilija ir Kolumbija, Kosta Rika ir Hondurasas, Salvadoras ir Gvatemala—valstybės, kurias jis aplankė per trumpą savo kelionę. Suprantama, kad Vašingtono oficialūs sluoksniai šią kelionę išpagaugavo kaip "geros valios misiją", paslėpdami svarbiausią jos tikslą. O tikslas buvo aiškus. Baltieji rūmai nutarė paskatinti kontinento dešiniąsias jėgas, sustiprinti sąjungą su diktatoriškais režimais, kovojančiais prieš nacionalinio išsivadavimo judėjimą.

Kiek leidžia spręsti informacija, apie Salvadoro ir Gvatemalos diktatorius Vašingtonas atsiliopė palankiai, pabrėždamas, kad šiuose kraštuose esanti didelė pažanga geriant "žmogaus teises". Sunku patikėti. Iš kur galėjo taip staiga atsirasti pažanga geriant "žmogaus teises" Salvadore ir Gvatemaloje, jeigu per praeitą pusmetį Gvatemaloje nužudyti trys tūkstančiai, o Salvadore valdžia be atodairos naikina savo liaudį? Salvadoro vadeiva Maganjas neseniai pareiškė, jog jis nesitars su jokiais nacionalinio išsivadavimo atstovais ir tik ginklu kalbės su jais. Kyla klausimas, už kokią pažangą geriant "žmogaus teises" Vašingtonas nutarė skirti paramą Salvadorui ir Gvatemalai!

Prieštarauja tarptautiniams susitarimams

Afganistano Demokratinės Respublikos nuolatinis atstovas prie SNO Faridas Zarifas SNO Generalinėje Asamblėjoje pabrėžė, kad afganų tauta savarankiškai pasirinko savo kelią ir niekam neleis diktuoti, kokią politinę ir socialinę sistemą jai pasirinkti, kaip tvarkyti savo gyvenimą. Kalbėdamas SNO Generalinėje Asamblėjoje, F., Zarifas pareiškė, kad Afganistano priešai siekia vieno—paslėpti savo kėslus Pietryčių Azijoje, Artimuosiuose Rytuose, Persų įlankoje ir Indijos vandenynė.

Sudėtingomis sąlygomis naują gyvenimą kuria Afganistano liaudies demokratine partija dabar vykdo didelio užmojo darbą. Likviduojamos feodalinės ir ikifeodalinės visuomenės sanklodos, pravedama demokratinė agrarinė reforma valstiečių interesams įgyvendinti, daug daroma pakelti visą liaudies ūkį, nacionalinę kultūrą. Afganistane dar nėra buvę tokių laikų, kad būtų taip gerbiama visų tautų, tautybių, genčių ir etninių grupių demokratinės teisės, nacionaliniai, kultūriniai ir religiniai ypatumai. Savo kalboje TSKP XXVI suvažiavime Afganistano liaudies demokratinės partijos Centro komiteto generalinis sekretorius Afganistano Demokratinės Respublikos Revoliucinės tarybos pirmininkas ir Ministrų tarybos pirmininkas Babrakas Karmalis pabrėžė, kad šalies valdžia užtikrina visų darbo žmonių aktyvų ir sąmoningą dalyvavimą sprendžiant revoliucinius uždavinius.

Afganistano darbo žmonės, vadovaujami Liaudies demokratinės partijos, broliškai remiami Tarybų Sąjungos ir kitų socialistinės sandraugos šalių, tvirtai žengia pasirinktu keliu, įveikdami revoliucijos priešų užmačius.

Žinoma, Afganistano liaudies pasiekimai būtų didesni, jei ne šalies priešų kėslai. Iš vienos pusės Jungtinės Valstijos nepagrįstai kaltina Tarybų Sąjungą ir Afganistano Demokratinę Respubliką. Iš kitos—daro viską, kad sutrukdytų bet kokią realią galimybę politiškai išspręsti Afganistano problemą.

Jau ketverius metus Afganistano liaudis kovoja prieš užsienio pastangas paklupdyti ją. Afganistano kovotojų paimti į nelaisvę banditai, jų parodymai ir ginklai, dokumentai ir užsienio valiuta yra neginčijamas įrodymas apie užsienio kišimąsi į šios šalies vidaus reikalus.

1980 metų gegužės 14 dieną Afganistano vyriausybė pasiūlė konkrečią politinio sureguliojimo programą, kuri siūlo surengti dvišales Afganistano-Irano ir Afganistano-Pakistano derybas. Šių derybų metu galima būtų susitarti dėl nesikišimo į vieni kitų vidaus reikalus, dėl gerų kaimyninių santykių, abipusio bendradarbiavimo. Taip, be abejo, būtų padarytas galas bet kokiam ginkluotam kišimuisi į Afganistano vidaus reikalus iš Pakistano, Irano. Programa numato, kad ir Tarybų Sąjunga, ir Jungtinės Valstijos taip pat turi prisiminti tam tikras garantijas Afganistano atžvilgiu. Jungtinėms Valstijoms

bendro su "slaptuoju karu" prieš Nikaragvą.

Vašingtono politika—tarptautiniuose santykiuose naudoti jėgą—senas kelias.

Apolinaras Sinkevičius

tektų išpareigoti nevesti jokios ardomosios veiklos prieš Afganistaną nei tiesiogiai, nei pasitelkiant trečiąją šalį. Politinio sureguliojimo programoje numatytos ir kitos priemonės. Ši Afganistano Demokratinės Respublikos programa pasaulyje buvo sutikta su entuziazmu. Pakistano vyriausybėje buvo atsiradę sumanymų imtis konkrečių žingsnių, atsiliepiantį Afganistano pasiūlymus. Tačiau jie nebuvo žengti. Afganistano priešai atvirai ėmėsi dar aktyvesnės intervencinės politikos. Vašingtonas Pakistanui atsiekėjo 2,5 milijardo dolerių ginkluotųjų pajėgų modernizavimui, paskyrė Pakistaną Vidurio Rytų ir Pietryčių Azijos žandaro pareigoms vietoje anksčiau buvusio Irano šacho. Po to, kai Pakistano oficialūs asmenys užmezgė dar gaudesnius ryšius su Vašingtono naująja administracija, demokratinio Afganistano pasienyje padažnėjo kariniai manevrai. Pakistano kariuomenei duotas įsakymas būti nuolatinėje kovinėje parengtyje.

Kaip pranešama iš Islambado, Pakistano karinės aviacijos vadas pareiškė, kad kovinė parengtis nesibaigia, nes reikia laukti "sunkių išbandymų".

Suprantama, kad vykdydami panašią politiką, nei imperialistai, nei hegemonistai nesuinteresuoti Afganistano padėties politiniu sureguliojimu.

Apolinaras Sinkevičius

TASS pareiškimas

Jungtinėse Amerikos Valstijose ir NATO sluoksniuose neretai Afganistano problemą mėginama sieti su santykiais Tarybų Sąjungos atžvilgiu. Kai kas net panaudoja ją, siekdamas pakirsti įtempimo mažinimo procesą, pateisinti savo militaristines programas.

Mėginimai Tarybų Sąjungos ir JAV, Rytų ir Vakarų santykių, vystymą sieti su įvykiais Afganistane negali nestebinti ir yra smerktini. Ko tokiais mėginimais tikimasi? Nejaugi manoma, kad dėl jų Tarybų Sąjunga pakeis savo poziciją demokratinio Afganistano, jo teisėtus vyriausybės atžvilgiu? Pasakysime tiesiai: šie sumanymai iliuzoriški. Tarybų Sąjunga iki galo atliks savo internacionalinę pareigą nuo užsienio karinės intervencijos.

Tarybų Sąjunga neketina laikyti savo kariuomenę Afganistane visą laiką. Tai ji aiškiai pareiškė. Ribotas Tarybų Sąjungos karinis kontingentas bus išvestas iš Afganistano. Bet prieš tai turi būti nutrauktas užsienio ginkluotasis kišimasis į Afganistano reikalus ir užtikrintos patikimos tarptautinės garantijos, kad kišimasis nebus atnaujintas.

Jungtinių Valstijų administracija, kaip ir kai kurių kaimyninių Afganistanui valstybių vyriausybės, turi galimybę darbais, o ne žodžiais pademonstruoti savo suinteresuotumą likviduoti įtempimą ryšium su įvykiais Afganistane. Kelias į politinį padėties sureguliojimą atviras. Jo pagrindai išdėstyti ADR vyriausybės pasiūlymuose, pateiktuose 1980 metų gegužės mėnesį ir 1981 metų rugpjūčio mėnesį.

— Kaip rodo kainų indeksas, ko 1967 metais galima buvo nupirkti už \$100, tai dabar už tą patį reikia mokėti \$294.

Vilnis, 1983 kovo 3

O DARBAS TĖSIASI . . .

Vilniuje išleista dar vieno pokario emigranto knyga—Anglijoje, Londone, gyvenančio Vlado Šlaito eilėraščių rinktinė "Be gimtojo medžio". 142 psl., eilėraščiai iš visų rinktinių, kuriuos poetas išleido svetur, tiražas—7000 kopijų, patraukli išvaizda. Įžangą, palydinčią emigranto poeziją į Lietuvą, parašė vienas iš žinomų ir autoritetingų lietuvių poetų Eugenijus Matuzevičius, knyga sudarė Vytautas Kazakevičius, kuris pastoviai susirašinėja su Vladu Šlaitu ir turi poeto pritarimą. Apskritai, šis ukmergietis, einantis septintą dešimtį metų ir labai vargingai gyvenęs Londono Lietuvių namų kambaryje (bedarbis, gaunantis menkute pašalpą), yra tvirtai nusistatęs spausdinti savo kūrybą Lietuvoje, nes įsitikinęs, kad tik ten ji išliksianti gyva. Todėl pats ją siunčia į Vilnių, o už kiekvieną spausdinimą nuosirdžiai, atvirai padėkoja. Kaip rašo Lietuvos literatūrinė spauda, jis buvo pirmasis pokario išėivių poetas, kuris išspausdino savo eiles "Pergalėje" (1966)—Varšuvoje gyvenusio Juozo Kėkšto pasiūlymu. Po to jis buvo spausdintas ir "Gimtajame krašte", ir "Poezijos pavasaryje", ir kitur.

Tuo būdu kol kas tvirtai laikomasi tradicijos—išleisti kasmet Lietuvoje bent po vieną išėivio knygą, o taip pat spausdinti kurį nors užsienio lietuvių poetą "Poezijos pavasario" knygoje (beveik kasmet, retais tik atvejais liekant be publikacijos) 1982 m. "Poezijos pavasaryje" išspausdinti Australijoje gyvenančios Lidijos Šimkutės-Pocienės eilėraščiai.

Turbūt neverta dar sykį priminti, kas buvo iki šiol knygomis išleista ir pas pasirodė "Poezijos pavasaryje". Gal tik verta priminti, jog išleisti tokių pokario išėivių autorių, kaip Mekas J., A. Mackus, M. Katiliškis, K. Almenas, B. Rukša, H. Radauskas ir kiti, knygos, o "Poezijos pavasaryje" skelbti Vl. Šlaitas, L. Sutema, V. Bogutaitė, A. Nyka-Niliūnas ir kiti poetai. Įdomu, kad, paskelbus kurį nors "Poezijos pavasaryje", neretai seka ir atskiros knygos (A. Mackus, J. Mekas, B. Rukša, H. Radauskas ir kt.). Bet priminti kai kurias pavarde tesinori todėl, kad akivaizdžiau matytųsi, jog leidžiami labai skirtingų likimų, generacijų, poetinių krypčių, santykių su Lietuva, ideologinių įsitikinimų autoriai. Į tai atkreiptinas dėmesys ir dėl to, kad kai kas išėivijoje nepatenkintas tokia padėtimi, kai nepatogu kibti tiesioginiais politiniais motyvais, tad imasi visokių demagogijų ir melo. Atkreiptinas dėmesys į tai, jog tarp minimų autorių yra visai svetimų dabartiniam Lietuvos gyvenimui ir pažangesnei ideologijai žmonių. Matyt, lemia pasirenkant autorius arba kūrybinė vertė, arba užsienio rašytojų pageidavimas ir sutikimas spausdintis (taip būta, kaip matyti iš knygų ir iš raštų, su J. Meku, K. Almenu, M. Katiliškiu, B. Rukša, Vl. Šlaitu ir kt.).

Jau pasiekia žinios ir apie būsimas knygas. Šių metų planuose—Stasio Santvaro "Lyrikos" rinktinė. Šio, jau devintą dešimtį einančio poeto ir dramaturgo, knyga, kurios Vilnis, 1983 kovo 3

rankraštis jau spausdėje, bus įdomi tuo, kad ir jos iliustracijas sukūrė užsienio lietuvių dailininkas—V. K. Jonynas. O "Poezijos pavasariui", kiek teko girdėti iš pažįstamų Lietuvoje, gali atsirasti vietos dviems užsienio lietuvių poetams—Antanui Gustaičiui ir Jonui Aisčiui—Aleksandravičiui.

Knygų leidyklų planuose numatyta ir toliau pastoviai, kasmet, leisti užsienio lietuvių knygas—tiek tų, kurie žinomi dar iš prieškarinių laikų Lietuvoje, tiek tų, kurie rašytojais tapo svetur ir tuo būdu yra "grynai emigraciniai". Girdėjome, kad "Vaga" jau turi A. Gustaičio satyrinės ir humoristinės poezijos rinktinę, kad ruošiamas Juliaus Kaupo pasakų ir novelių rinkinys, kad numatyta išleisti naują Lenkijoje mirusio Juozo Kėkšto (Adomavičiaus) poezijos knygą ir t. t. Tai bent tokie konkretūs artimiausių metų planai. Aišku, jog Lietuvoje rimtai, pastoviai dirbamas leidybinis darbas, kuriuo siekiama palaipsniui ir plačiau pristatyti emigracines kūrybos vaizdą. Daugelį šių knygų, kaip matyti, paruošia Vytautas Kazakevičius, sprendžiant iš jo raštų, turintis daug artimų, draugiškų pažinčių su įvairių pažiūrų užsienio lietuvių rašytojais ir randantis su jais bendrą, draugišką kalbą. Jis, kaip rašyta spaudoje ir kiek girdėta iš susitikimų su literatais, paruošė Vl. Šlaitą, B. Rukšą, J. Mikuckį, A. Tulį, E. Cinzą, S. Santvarą, ruošia A. Gustaitį, J. Kaupą, prisidėjo prie J. Meko, H. Radausko, M. Katiliškio ir kitų knygų išleidimo. Kad šis darbas dirbamas ramiai, užtikrintai, rodo ir Lietuvos Komunistų partijos vadovo Petro Griškevičiaus pasakyti "Gimtojo krašto" korespondentui žodžiai: "Sveikintina yra tradicija kasmet išleisti geresnius užsienio lietuvių grožinės literatūros veikalus, spausdinti juos ir rašyti apie juos mūsų spaudoje".

Visų šių faktų akivaizdoje pabrėžtinai, mano nuomone, vienas ryškus leidėjų ir literatų bruožas—tolerancija ir kantrybė, ištikimybė lietuvių literatūros interesams. Tai ypač atsiskleidžia išėiviškos vadinamos "vaduotojų" spaudos elgesio fone. Lietuvos santvarkai priešiška spauda ir literatai kadais šaukė, jog krašte ignoruojama jų kūryba, jei kas ir spausdinama, tai greičiausiai—mirusieji. Kai visa praktika paneigė šią, tiesiai vadinkime, demagogiją, jie vis tiek nepatenkinti, jie dabar netgi stengiasi panaudoti klastą, melą, bauginimą, kad tik atgrasintų išėivijos rašytojus nuo noro spausdintis Lietuvoje. Čia sugalvotas piktos demagogijos ratas: nespausdina—rėkime, spausdina—vis tiek negerai, nes ne tą, ko norėtum "Draugo" bendradarbiai, tad geriau atgrasinti nuo spausdinimo, statant išėiviams maždaug tokią sąlygą: keikite tą santvarką ir kraštą, kur jūsų knygos leidžiamos, reikiškite viešai jam priešiškas mintis, tada jūsų nespausdins, o mes jau dar labiau rėksime—matote, išėivių rašytojų komunistai nespausdina, slepia nuo tautos, nori ją sužlugdyti ir sunaikinti ir t. t.

Tai atsiskleidžia iš "Akiračių" ir

"Pergalės" nesutarimų su P. Visvydu, rašiusiu apie E. Cinzo apsakymus "Drauge". Nesunku bešališkam žmogui įsitikinti, kiek negero noro turi P. Visvydas, kuris reikalauja iš išėivijos rašytojų ir Lietuvos leidėjų dalykų, su kuriais nei vienu, nei kitu padorumas neįsistiktų.

P. Visvydas net po to, kai aiškiai parodytas jo teiginių ir faktų neteisingumas vis tiek užsispyręs kartoją savo: jis, esą, tik pažymėjęs "visiems žinomą dabartinių Lietuvos valdovų netolerantiškumą". Juk jau kas čia gali priekaištauti, tik ne "Draugas" ir ne P. Visvydas: jau jų tolerantiskumas, kaip sakoma, ne duok dieve . . . Vilniuje spausdina daugelį išėivijos rašytojų, kurių pažiūros ir veikla nėra draugiški leidėjų įsitikinimams, kurių kūryboje yra priešiško krašto santvarkai dalykų. Vadinasi, ten vadovaujamas literatūros interesais. O "Draugas"? Tegul išspausdina puikiuosius S. Nėries karo metų eilėraščius, tegul deda Just. Marcinkevičiaus, E. Mieželaičio, M. Martynaičio, J. Baltušio ir kitų Lietuvos rašytojų kūrybą—ir tarptautiniu mastu pripažintą kaip meniškai vertingą, ir, be abejo, giliai lietuvišką.

Šių palyginimų akivaizdoje, atvirai kalbant, P. Visvydas ir kiti jo bendraminčiai iš "Draugo" gali teatrodyti agresyviais kvailiais: jie mat sprendžia vieni, ką turi leisti ir Lietuvos knygų klubas, ir "Vagos" leidykla. Atseit, tegul leidžia J. Gliudą ir B. Railą, tada, pagal P. Visvydą, bus galima dar kalbėti su Lietuvos leidėjais! Iš tikro, tokius reikalavimus gali kelti tik su protu susipykę žmonės. Kad šiuo atveju nenorima protauti, rodo ir tokia detalė—esą Lietuvos leidėjai buvę "priversti" (!!!) įdėti J. Aisčio ir B. Brazdžionio eilėraščius. Kai turima reikalo su taip nusikalbančiais žmonėmis, ir polemizuoti darosi neįmanoma.

Ir susiduriame čia jau ne su logika, o su paprastu įniršiu, kuris apakina ir apkurtina. Iš tikro, tai ne tik "plonėjanti kultūros žievė", kaip rašo P. Visvydas, o atbukusios sąžinės balsas. Reikalavimas iš Lietuvos leidėjų spausdinti B. Brazdžionį ar K. Bradūną nėra paremtas vienu pagrindiniu P. Visvydo argumentu: kad šie autoriai ir B. Brazdžionis, o jeigu nenori, tai P. Visvydo tirados—vien plikiausia demagogija. Abu poetus P. Visvydas gerai pažįsta, tegul pasiklausia

ir paskelbia "Drauge". Juk, kaip mes žinome iš Lietuvos spaudos, kūrybos spausdinimui ten pirmoji sąlyga ir yra autoriaus sutikimas.

P. Visvydas labiausiai nusikalsta prieš tokį brangų daugeliui lietuvių žodį, kaip "tolerancija". Kai jis remia savo rašinį "tolerancijos" motyvais, tai tegalima rasti vieną liaudišką palyginimą—kalba kiaušė apie švarą . . . Deja, švelniau neišsina.

Tos pačios pastangos sutrukdyti išėivių rašytojų tiesioginiams kontaktams su Lietuvos skaitytojais matosi ir iš kito nuomonių pasikeitimo tarp Vilniaus ir Čikagos spaudos. Pavyzdžiui, iš tikro nerimta atrodo diskusija dėl A. Tulio rinkinio: ir V. Kulbokas, ir A. Vaičiulaitis pripažįsta, kad jo antitarybiniai dalykai yra menki ir neįtikinantys, bet reikalauja juos dėti į rinktinę, atsiskant tikrai gerų, dar prieškarinėje Lietuvoje premijuotų (!) apsakymų. Jei tai vadinama literatūros interesais, tai visiškai nesuprantama, ką reikia vadinti politika. Arba priekaištai dėl noro "sutaupyti" J. Kėkštą, nuvedę K. Bradūną "Drauge" iki tokio menko lygio keiksmažodžių vartojimo kito literato, vis dėlto pateikiančio dokumentalius argumentus, adresu, kaip—"aparačikas"? Jupiteri, tu pyksti, vadinasi, tu neteisy? O šiaip ar taip, J. Kėkštas buvo ir mirė komunistų partijos nariu, jis niekad neuzėmė bendravimo su Lietuva tokios pozicijos, kaip "Draugas" ar "Akiračiai", tad ko čia K. Bradūnui pyktintis, jog J. Kėkštas kone prievarta Lietuvoje traktuojamas kaip . . . kairysis, ko po to kolioti oponentus? Tikra nesąmonė!

Visu tuo, matyt, norima išvesti Lietuvos leidėjus ir literatus iš kantrybės, porovuoti juos atsiskyti bendravimo su išėiviška literatūra. Kam tai būtų naudinga? Aišku, ne literatūrai, o antitarybiniam politikieriams. Bet tokioje situacijoje akivaizdu: tikrieji lietuvių literatūros interesų saugotojai gyvena ir dirba Vilniuje, o ne Čikagoje ar Los Angeles. Į P. Visvydo pastangas iš užpakalio pakišti koją Lietuvoje taip pat nekrepinama dėmesio—naudingas darbas tęsiasi! O jo negarbingi, demagogiški kovos metodai visiškai nepadedą ir todėl, jog patys išėivijos rašytojai jo visiškai nepaiso, siekia spausdintis Vilniuje. Taip juk ir turi būti.

Literatūros mėgėjas

Fabrikų kaminai

Fabrikų kaminai!

Jūs vaidenotės man kitados kaip vaiduokliai,
Kaip ant išlenkto mėnesio kablo liūdnei
Pasikorę, ištįsę juodi pakaruokliai . . .

Kaminais, kaminais

Saulės ratas, ant žaidro įkaitintas, ritos,
Kaip šviesi moneta, sutepta pelenais
Ir anglim, iš ši priemiesčio purvą nukritus . . .

Kaminų, kaminų, kaminų,—

Visas miškas į pilką padangę išdygo.
Čia aš mokiausi vargo skausmingų dainų
Iš sirenų plieninių dainuojančių stygų . . .

Kaminuos, kaminuos, kaminuos,

Lyg krūtinėje sielvarto dūmų ir suodžių . . .
Stovi jie kaip šauktukai po tėvo dainos—
"Tai jau yr paskutinė kova!"—posmo žodžių . . .

Kaminai! Kaminai! Kaminai! Kaminai!

Jūs šiandieną—aprūkusios žemės kolonos,
Ant kurių, regis, laikos dangus,—milžinai,
Kurie nešate saulę kaip kepelą duonos . . .

E. MIEŽELAITIS 5

Derlius saugomas patikimiau

Lietuvos žemės ūkio mechanizacijos ir elektrifikacijos mokslinio tyrimo instituto specialistai, bendradarbiaudami su gamybininkais, suprojektavo, o Plungės šienainio bokštų gamybos ir montavimo tresto kolektyvas pastatė tris naujo tipo eksperimentinius bokštinius visiškai mechanizuotus grūdų sandėlius. Vienas jų, 1,200 t. talpos, yra Kaišėdorių rajono Darsūniškio kolūkyje, kitas, 2,000 t. talpos, minėto instituto eksperimentiniame ūkyje ir trečias, 1,600 t. talpos, Plungės rajono Alksnėnų kolūkyje. Į naujo tipo sandėlius galima pilti nedžiovintus, bet gerai išvalytus grūdus, kadangi čia jie ventiliuojami šiltu oru. Šie sandėliai visiškai tinkami ir sėklinių grūdų laikymui. Turint tokius sandėlius, gerokai sutrumpės grūdų kelias nuo lauko iki aruodo ir labai sumažėja jų nuostoliai. Mažiau reikia ir darbo sąnaudų.

Nuotraukoje—Naujieji grūdų sandėliai Plungės rajono Alksnėnų kolūkyje.

Degtukai Lietuvoje anksčiau ir dabar

Buržuazinėje Lietuvoje degtukai buvo gana brangūs. Kaip pasakoja Kauno "Liepsnos" degtukų fabriko direktorius Bronius Milašius, viena dėžutė kainavo net litras pieno.

Buržuazinėje Lietuvoje valstietis pardavęs lašinių kilogramą, už tuos pinigus galėjo nusipirkti tik 20 degtukų dėžučių. Tuo tarpu Lietuvoje pagaminti degtukai užsienyje kainavo du centus. Seimininkės taupė degtukus, skeldavo juos pusiau ar net į keturias dalis. Degtukų sunaudojimas mažėjo. 1930 metais jų buvo pagaminta 60 milijonų dėžučių, 1932 metais—\$5 milijonai. Degtukų gamyba ėmė sparčiai augti pokario metais: 1950-aisiais pagaminta 144 milijonai dėžučių. Šiandien Lietuvoje sunaudojama 4 kartus daugiau degtukų nei buržuazinėje Lietuvoje.

Dabar Kauno "Liepsnos" degtukų fabrikas per metus pagamina

200 milijonų degtukų dėžučių, Lietuvoje dar naudojama latvių ir estų gamybos degtukai.

Anksčiau degtukų gamyba buvo apkraunama įvairiais netiesioginiais mokesčiais—aukštais muitais, akcizais ir kt. 1930 metais degtukų gamybos ir urminės prekybos monopolį buržuazinės Lietuvos vyriausybė 35 metams atidavė švedų akcinei bendrovei už suteiktą Lietuvai paskolą—4,5 milijono JAV dolerių. Bendrovė vadovaujama Ivaro Kruegerio, veikė su iškaba "Lietuvos degtukai". Šios bendrovės metinis grynasis pelnas iš Lietuvos siekė apie du milijonus litų. Pelną išidėdavo į savo kišenę tuometinės vyriausybės nariai. Švedų sindikatui patekus į finansinius sunkumus, kurie išaiškėjo jo vadovui nusizudžius, visos paskolos sindikatas nepajėgė sumokėti, ir buvo sudaryta nauja sutartis. S. J.

Mokosi valdyti techniką

Vilkaviškio kaimo profesinės technikos mokyklos klasėje per trisdešimt vyrų žiūrėjo filmą apie vikšrinio traktoriaus sandarą. Tai—aplinkinių ūkių žemdirbiai, pasišovę trijų mėnesių kursuose įgyti kaimo mechanizatoriaus specialybę.

— Geras dalykas tokie kursai,—kalbėjo "Pergalės" kolūkio zootechnikas Gintautas Stiklius.—Dirbantis ūkyje vyresnio amžiaus žmogus negali išvažiuoti į profesinę technikos mokyklą. O jeigu traukia technika? Prašau—mokykla vietoje.

Vilkaviškio rajono žemės ūkio technikos valstybinės priežiūros inspekcijos viršininko V. Kašinsko žodžiais tariant, didelis būrys žemdirbių, baigusiu pernai tokius kursus, dabar sėkmingai vairuoja traktorius. Yra ir moterų, panorusių įgyti kaimo mechanizatoriaus spe-

cialybę. Antai Janina Padolskienė šiemet šauniai darbuojasi "Sirvintos" kolūkyje. Daugelis kursų baigusiu žemdirbių ateina į talką mechanizatoriams per didžiuosius darbymečius.

Todėl ir šiemet vilkaviškiečiai užsimojo trijų mėnesių kursuose apmokytį per šešiasdešimt žmonių.

Vertas pagyrimo Vilkaviškio rajono žemdirbių ryžtas įgyti kaimo mechanizatoriaus specialybę. Šiemet kursas pasiryžę baigti net penki vyrai iš Rumokų eksperimentinio ūkio, po keturis—iš Pajevonio tarybinio ūkio ir "Gražiškėčio" kolūkio. O Justinas Krožikas iš Keturkaimio kolūkio nori įgyti mechanizatoriaus specialybę kaip greitutinę. Pasirodo, su tokiu tikslu į kursą atvyko nemažas žemdirbių būrys. Ir tai tikrai pagirtina. Greitutinės specialybės įgiję žemdirbiai

Susitikimas Panevėžyje mokyklos muziejuje

Juozo Balčikonio vidurinė mokykla, prieš keletą metų paminėjusi 250 metų jubiliejų, turi garbingą istoriją, kuri atsispindi mokyklos muziejuje. Visuomet idomu susitikti su pirmaisiais mokyklos komjaunuoliais, kurių garbingas tradicijas tęsia šiandienos karta. Nesenai į svečius atvyko buvę mokyklos auklėtiniai—žmonės, kurie kovojo už Tarybų valdžios atkūrimą, kurie ją stiprino, kovėsi Didžiojo Tėvynės karo frontuose. Tai LTSR MA akademikas J. Jurginis, LTSR nusipelnęs artistas G. Karka, LTSR nusipelnęs gydytojas L. Maleckas, buvęs mokyklos komsorgas B. Ciemnolonskis. Sventėje taip pat dalyvavo 1940-ųjų komjaunuolio V. Daunoro motina, žuvusio žvalgo vyr. leitenanto V. Kildos motina, mokyklos šefai.

Prisiminimais dalijasi profesorius J. Jurginis. Už revoliucinę veiklą pašalintas iš Ukmergės gimnazijos, jis atvyko į Panevėžį. Tuometinėje berniukų gimnazijoje taip pat virė revoliucinė veikla, čia buvo leidžiamas socialdemokratų laikraštis "Žarija", platinami atsišaukimai. Šie metai profesoriui J. Jurginiui buvo ypač reikšmingi.

Panevėžio dramos teatro aktorius G. Karka papasakojo apie pirmųjų mokyklos komjaunuolių entuziazmą. Kiek norėjosi nuveikti, atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje! Visi tada jautėsi esą ne tik gimnazijos, bet ir savo miesto, savo šalies šeiminkais. Neteko pradėti darbo tęsti, nes "mūsų entuziazmas sudužo pirmąją karo dieną. Buvo ruošiamasi šventiškai išlydėti pirmąją laidą. Mes likom be šventės ir be ateistų".

Apie pagrindinę komjaunuolių

veiklą pasakojo LTSR nusipelnęs gydytojas L. Maleckas. Net ilgi metai, praleisti kalėjime, negalėjo palaužti komjaunuolio tikėjimo šviesesne ateitimi.

B. Ciemnolonskis, dabar dirbantis pedagoginį darbą, prisiminė pirmuosius pokario metus, kada visus sunkumus įveikdavo komjaunuoliškas entuziazmas.

Susitikimo metu buvo pagerbtas žuvusių pirmųjų mokyklos komjaunuolių atminimas—prie klasių, kuriose jie mokėsi, atidengtos memorialinės lentos.

D. Veržukauskaitė

EMIGRACIJA

Lietuvių emigracija prasidėjo XVIII amžiuje. Žmonės gimtąjį kraštą palikdavo politiniais sumetimais, vengdami tarnauti kariuomenėje, dėl skurdžios buities. Metams bėgant, emigrantų daugėjo. Pavyzdžiui, 1869-1899 m. į JAV emigravo 50,000, o 1899-1914 m.—253,000 lietuvių. Lietuviai svetur laimės ieškojo ir buržuazinės santvarkos metais, esant fašistiniam režimui, 1923-1939 m. emigravo 79,571 žmogus ("Lietuviškoji tarybinė enciklopedija").

Emigracija vyko ir iš kitų Europos kraštų. Per dešimtmetį 1901-1910 m. iš Europos į JAV emigravo daugiau kaip 8 milijonai žmonių. Emigracijai plėstis padėjo garlaivių ir kitų susisiekimo priemonių gausėjimas, jų tobulėjimas. Laivininkystė iš emigracijos gaudavo daug pelno. Tokiu būdu 1899 m. įsikūrė ir Rusijos-Rytų Azijos laivininkystės akcinė bendrovė. Jos laivas "Birna" aptarnavo lietuvių emigrantus. Jis plaukiojo maršrutu Libava (Liepoja)—Niujorkas, užsukdavo į Kopenhagą, o grįždamas—į Roterdamą. Laivo kapitonas buvo lietuvis Liudas Stulpinas, Žemaitijos valstiečio sūnus, baigęs jūrininkystės mokslus, tapo transatlantinio keleivinio laivo kapitonu. Tai pirmasis lietuvis tolimojo plaukiojimo kapitonas.

Norint suvilioti daugiau emigrantų, buvo išleista informacinė knygelė "Rusijos-Amerikos linija". Grįžę į Lietuvą, lietuviai "amerikonai" pasakodavo, kad į Ameriką nuplaukti "šipkartė" kainavo 100 carinių rublių. Be to, reikėjo turėti dar 50 rublių, kad priimtų Amerikoje. Iš žiemės metu emigravusių reikalavo dvigubo užmokesčio. Už užsienio pasą mokėdavo 15 rb.

Laivininkystės bendrovė Lietuvoje turėjo savo skyrius ir agentus, kurie vilodavo žmones plaukti už jūrų, įtikindami, kad ten rasią aukso kalnus. Reklaminiame leidinyje "Kaip jums važiuoti į Ameriką?" buvo pabrėžta, kad važiuotų tik fiziškai gerai išsivystę, sveiki ir galintys dirbti fizinį darbą žmonės, nes kitokių Amerika nepriima.

Laivas "Birna", kuris daug lietuvių išvežė į Ameriką, pastatytas 1894 m., jis buvo 127 metrų ilgio, 13,9 metro pločio, turėjo 936 vietas. Jo 3500 arklio jėgų varikliai lengvai galėjo išvystyti iki 13 jūrmylių greitį per valandą. Pradžioje laivas priklausė Anglijai, 1905 m. jį nupirko Danija, 1910 m.—Rusija. Iš Rusijos nupirko Lenkijos-Amerikos jūrų laivyno bendrovė. 1922 m. šį laivą išgijo Vokietija, o dar po dvejų metų Italijoje virto metalo laužu.

Antanas Rukša
Vilnius, 1983 kovo 3

Vilniaus statybos apdailos mašinių gamybinis susivienijimas viena savo filialą turi Kaišiadoryse. Jame gaminami pastatų dažymo pultai. Daugiau kaip tūkstantį tokių pultų 1982 metais cechą pasiuntė statybininkams virš plano.

Nuotraukoje: Kontrolierė Gražina Maciulevičiūtė tikrina pagamintus dažymo pultus.

M. Baranausko nuotrauka

ūkiuose labai reikalingi.

— Dabar rajone yra apie du šimtus žmonių, baigusiu kaimo mechanizatorių kursus, bet kuriuo metu galinčių sėstis už traktoriaus vairo, nors šiuo metu mechanizatoriais ir nedirba,—pasakojo V. Kašinskas.

S. Skrebelis
Mechanizacijos instituto
mokslinis bendradarbis

LIETUVOS KULTŪROS DARBUOTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

Suvažiavimo salėje.

Vilniuje įvyko Lietuvos TSR kultūros darbuotojų trečias suvažiavimas. Jis apžvelgė įstabius laimėjimus, kuriuos pasiekė gintaro kraštas Tarybų valdžios metais dvasilio laudies gyvenimo srityje.

Tie laimėjimai išties džiuginantys, keliantys teisėtą pasididžiavimą. Šiandien ne tik miestuose, bet ir kaimuose yra gausybė kultūrinio darbo entuziastų, į naujus įdomius renginius dažnai kviečia kultūros namai, bibliotekos, mokyklos. Atokiausių kaimų gyventojams koncertuoja geriausi respublikos atlikėjai, savo spektaklius rodo profesionalūs ir saviveikliniai teatrai.

Beveik pusė milijono respublikos gyventojų, tarp kurių nemaža mokytojų ir moksleivių, dalyvauja meno saviveiklos kolektyvuose. Čia

jie patys patiria kūrybos džiaugsmą ir suteikia pasitenkinimo kitiems, turiningai praleidžia laisvalaikį, atskleidžia savo sugebėjimus. Tradicinėmis tapo respublikinės dainų šventės, ryškiai demonstruojančios, kokį gausų talentingų šokėjų, dainininkų, muzikantų būrį išugdė entuziastingi meno saviveiklos kolektyvų vadovai.

Socialistinė savo turiniu ir nacionalinė savo forma lietuvių tautos kultūra glaudžiais ryšiais susijusi su visų brolišku tautų kultūromis ir jaučia jų įtaką. Brolišku respublikų šeimoje lietuvių nacionalinė kultūra žengia į naują klestėjimo etapą.

Jau nūdien Lietuvos TSR valstybinė filharmonija kasmet surengia daugiau kaip 4,000 koncertų ir susilaukia apie 2 milijonus klausytojų. Teatrai kasmet paruošia apie 50 premjerų ir suvaidina apie 2 milijonus klausytojų. Teatrai kasmet paruošia apie 50 premjerų ir suvaidina daugiau kaip 4 tūkstančius spektaklių. Rašytojų sąjungos grožinės literatūros propagandos biuras kasmet organizuoja apie 650 renginių, iš jų 200—darbininkams ir beveik pusantro šimto žemdirbiams. "Telefilmas" per vienerius 1981 metus sukūrė 7 dokumentinius, 5 muzikinius ir 3 vaidybinius filmus, apie 11 apybraižų. Respublikos muziejuose jau susikauptė 1 milijonas 700 tūkstančių kultūros ir istorijos vertybių. Kultūros ministerijos sistemoje jau dirba su aukštuoju mokslu 3,300 specialistų, o su specialiuoju viduriniu—beveik 5 tūkstančiai.

tojų. Teatrai kasmet paruošia apie 50 premjerų ir suvaidina apie 2 milijonus klausytojų. Teatrai kasmet paruošia apie 50 premjerų ir suvaidina daugiau kaip 4 tūkstančius spektaklių. Rašytojų sąjungos grožinės literatūros propagandos biuras kasmet organizuoja apie 650 renginių, iš jų 200—darbininkams ir beveik pusantro šimto žemdirbiams. "Telefilmas" per vienerius 1981 metus sukūrė 7 dokumentinius, 5 muzikinius ir 3 vaidybinius filmus, apie 11 apybraižų. Respublikos muziejuose jau susikauptė 1 milijonas 700 tūkstančių kultūros ir istorijos vertybių. Kultūros ministerijos sistemoje jau dirba su aukštuoju mokslu 3,300 specialistų, o su specialiuoju viduriniu—beveik 5 tūkstančiai.

KYBARTŲ DŪDOS

Šiandien Kybartai neįsivaizduojami be . . . dūdų. Būtent jos jau du dešimtmečius garsina šį nedidelį miestuką Vilkaviškio rajone.

Viskas prasidėjo nuo to, kai čia K. Donelaičio vidurinei mokyklai buvo pasiūlytas pučiamųjų instrumentų kompleksas. Mokytojas Stasys Sinkevičius surinko būrį berniukų net nenujaušdamas, kas iš to išeis, kad šitaip bus svarbu ne tik jiems patiems, mokyklai, Kybartams, bet ir visam rajonui.

Kybartuose dūdos skambėjo vis darčiau ir garsiau. Jas išgirdo visoje respublikoje—pasikvietė dūdorius į dainų šventes Vilniuje, į apžiūras. Orkestro vadovas, išvykdamas dirbti pedagoginio darbo į kitą rajoną, jau buvo išauginęs pamainą. Į jo vietą orkestro priešakyje stėjo vienas pirmųjų muzikantų—Antanas Ziegoraitis, vėliau tapęs Kybartų kultūros namų meno vadovu.

Paaugliai, su kuriais kartais neranda bendros kalbos nei tėvai, nei mokykla, orkestre pasijunta kitaip ir visų nuostabai pradeda dirbti, visiškai nesibaidydami gana griežtos drausmės. A. Ziegoraitis vadovauja dviems—kultūros namų ir vidurinės mokyklos orkestrams. Auginama nauja dūdorių karta. Geriausiems mokyklos muzikantams leidžiama groti didžiajame kultūros namų orkestre. Kelias į jį nelengvas.

"Dūdos malonios tada, kai netriukšmauja",—kartoją orkestrui Vilnis, 1983 kovo 3

A. Ziegoraitis. Visai būna: ir gerai, ir blogai, tačiau dauguma muzikantų dar labai jauni, o grojimo įgūdžiai kaupiami metais. Orkestro berniukai meilės muzikai, ištikimybės kolektyvui išmoka iš vyresniųjų, tu, kurie jau dvidešimt metų nesiskiria su orkestru.

Vyresnieji gerai prisimena ir brangina visas orkestro pergales. Pati didžiausia—1980 metų Respublikinėje dainų šventėje. Kartu su Vilniaus V. Kapsuko universiteto pučiamųjų orkestru mažo Kybartų miestuko kolektyvas konkurse laimėjo pirmąją vietą.

Vis populiariausis darosi Vilkaviškyje kas antri metai rengiamas pučiamųjų instrumentų orkestrų konkursas "Alvito dūda". Dalyvauti jame atvyksta ir daugiau orkestrų iš visos respublikos. Ir pačių vilkaviškiškių, ir svečių džiaugsmui konkursas virsta puikia švente. Absoliučiu jos laureatu kas kartą tampa Kybartų orkestras.

Kybartiečiai vieni pirmųjų atsiliepė į pasiūlymą išeiti į parkus, sodus, aikštes ir savo muzika nuskaidrinti laisvadienių popietes. Miestas džiugiai sutiko orkestro pasirodymus vasaros estradoje. Net į eilines repeticijas atėjo žmonių su gėlių puokštėmis . . .

Yra tokia kybartiečių tradicija: iš kiekvienos išvykos parvežti muziką savo miestui, žygiuoti jo gatvėmis, pasveikinti sutinkančiųjų minią. Yra jau ir kita: visiems muzikantams drauge pastovyklauti. Ir pa-

Kompleksiškai rekonstruotas Vilniaus "Audėjo" fabrikas. Verpimo mašinos, audimo staklės pakeistos naujomis, našesnėmis.

Nuotraukoje: Verpėja Apolonija Kaluževičienė prie naujų mašinų.

groti, ir pažaisti futbolą. Beje, orkestro vadovas—Kybartų futbolininkų komandos žaidėjas, ledo ritulio rinktinės kapitonas. Jaunųjų muzikantų akyse tai daug ką reiškia.

Apie Kybartus ir jų dūdas būtų galima dar nemažai pasakoti. Tačiau prie to, kas pasakota, užtenka pridurti: Kybartai be dūdų būtų ne Kybartai.

Valė Čeplevičiūtė

DAUGĖJA DARBO RANKŲ

Baigę karinę tarnybą, Albertas Kasperavičius ir Henrikas Kazlauskas vėl sėdo už traktoriaus vairo. Jie papildė gausų kaimo jaunimo būrį. Kaišiadorių rajono Palomenės kolūkyje maždaug kas ketvirtas darbingas jo narys dar nesulaukė 30 metų amžiaus.

Gerai poslinkiai čia prasidėjo maždaug prieš ketvertą metų, kai, sujungus du silpnus ūkius, pirmą kartą palomeniečiai išsirinko energingą žemės ūkio specialistę Vidą Gudaitienę. Valstybei padedant, ūkyje iškilio pienininkystės kompleksas, kuriame galima laikyti 1200 karvių. Tai modernus pieno fabrikas. Mechanizuoti visi darbai—šėrimas, melžimas, mėšlo pašalinimas. Čia pat veikia valgykla, yra dušai, poilsio kambariai.

Visa tai vilioja jaunimą. Komplekse darbuojasi ne tik profesinių technikos mokyklų bei technikumų, bet ir aukštųjų mokyklų—Politechnikos instituto, Veterinarijos akademijos-auklėtiniai. Komplekso irengimų priežiūrai vadovauja Kaino Antano Sniečkaus politechnikos institutą baigęs inžinierius Jonas Zukauskas, gyvulius nuo ligų sergsti iš šio ūkio kilęs vyriausiasis veterinarijos gydytojas Gintautas Mišeikis. Su ūkio stipendija Žemės ūkio akademijoje mokosi būsimasis inžinierius elektrikas Vidas Drulia. 1982 metais iš įvairių respublikos mokyklų į ūkį sugrįžo 19 jaunuolių, o dabar dar mokosi 17 ūkio stipendininkų: būsimieji pieno analizės laborantai, šaltkalviai, mechanizatoriai, kultūros darbuotojai. Noriai į ūkį atvyksta jaunimas ir iš kitur.

Ūkis laukia reikalingų specialistų ne tuščiomis. Gyvenvietėje pastatytas 25 Alytaus skydinių namų kvartalas, gražiai tvarkoma aplinka, asfaltuotos gatvės, yra vandentiekis. Veikia naujutėlis vaikų darželis-lopšelis, felčerinis punktas, aštuonmetė mokykla, biblioteka, kompleksinis buitines tarnybos punktas, paštas, parduotuvė, visuomeninė pirtis, o sezoninių darbų metu ūkyje veikia net dvi valgyklos.

Jaunosios šeimos ir specialistai labai patenkinti, kad organizuotai bendrame plote asmeninėms reikmėms auginami javai, šakniavaisiai. Pailgėja jų laisvalaikis.

O čia yra kultūringai pailsėti. Restauruotuose kultūros namuose veikia daug kūrybinių kolektyvų: trys ansambliai, du šokių, dramos būreliai, agitmeninė brigada, vaikų klubas. Dar kino diskotekos, draugystės šventės, susitikimai su žymiais respublikos žmonėmis ir daug kitų gražių priemonių. Dažnai organizuojamos išvykos į teatrus, cirka. Su ekskursijomis žemdirbiai pabuvojo Kryme, Jerevane, Odesoje.

Netoli nuo Palomenės pradunda traukiniai į Vilnių ir Kauną. Ūkio jaunimas jais išvyksta į didmiesčius žinių ir mokslo pasisemti, o vėliau, sugrįžęs gimtinėn, savo tvirtomis rankomis kuria gražų šiuolaikinį kaimą.

I. Vedrickienė

— Garbėtrokšta ir miręs nori pirmauti.

— Gudrumas—tai protas be gerumo.

— Didelėms kvailybėms taip pat reikia gabumų.

— Besiklausydamas plepių, gali ir šiukšlių dėže tapti.

Agitatorių žodžiai nebuvo tušti plepalai

Senbuviai dažnai prisimena tuos tolimus metus, kai apylinkėje pirmą kartą imta kalbėti apie kolektyvinių ūkių organizavimą. Į valstiečių sodybas užsukdavo agitatoriai. Tai buvo daugiausia jauni žmonės, komjaunuoliai. Gyvenimo patirties jiems aiškiai trūko, ekonomikos žinių—juo labiau, tačiau entuziazmo jie turėjo su kaupu.

Į konkrečius žemdirbių klausimus: kaip bus skirstomos pajamos, kaip bus atlyginama darbštiems ir sąžiningiems,—jie atsakinėjo miglotai, neaiškiai. O ir ką jie tada žinojo apie socialistinį šeiminkavimą?

Jie tvirtino viena: pažvelkite į savo ateitį, tokios jūs nesapnavote. Viensėdžių vietoje išaugs gyvenvietės—miestai kaime. Išnyks varganos pirkios, stovės mūriniai namai. Su vandentiekiu, elektra, centriniu šildymu. Vaikai mokysis gražioje mokykloje, o mažieji lankys darželį lopšėlį. Per šventes prie didelio stalo susės visi vienos darbščios šeimos nariai. Ir skambės dainos muzika.

Pasibaigus darbymečiui ir atsiradus laiko poilsiui, geriausiems žmonėms bus siūloma keliauti po šalį—nemokamai. Net lėktuvu, prie jūros, į kalnus. Irgi beveik nemokamai, į svečius pas jus atvažiuos artistai, rodys savo spektaklius.

Visi šie gražūs žodžiai sukeldavo juoką arba net pašaipą. Negali būti, kad valstietis, ilsėdavęsis tik trumpomis miego valandomis, važinėtu po pasaulį, eitų į teatrą, gyventų namuose su miestietiškais patogumais. Tušti plepalai...

Siandien vaikščiodamas mūsų, Vėžio centrinės gyvenvietės gatvėmis, nenoromis prisimini pirmųjų agitatorių žodžius. Ir šypsaisi. Bet jau visai dėl ko kito: net turtinga fantazija per metų prizmę nepajėgė įžiūrėti mūsų būties realumo.

Abipus gatvės rikiuojasi dvidešimtbučiai ir aštuonbučiai namai. Juose gyvena darbininkai, specialistai, mokslo darbuotojai. Dujos taip pat. Gyvenvietėje—kultūros namai, dvi bibliotekos, siuvimo atelje, visuomeninė pirtis. Daug paauglių, vaikų. Veikia 694 vietų vidurinė mokykla, 70 vietų lopšelis darželis. Ateityje išaugs prekybos centras, bus pastatyta 140 vietų ikimokyklinė vaikų įstaiga. Jau įrengiamas 9 hektarų vandens rezervuaras. Čia bus poilsio zona.

Beje, apie poilsį. Mūsų eksperimentinio ūkio darbuotojams dažnai rengiamos šventės, vakaronės, ekskursijos. Kasmet daugiau kaip šimtas gamybos pirmūnų, visuomeninio darbo aktyvistų nemokamai lėktuvais, traukiniais keliauja po šalį. Mūsų šaliai buvo Sibire, Sočyje, Leningrade, Jerevane, Vidurinėje Azijoje ir kitur.

Kasmet su nemokamais kelialapiais poilsio namuose ir sanatorijose ilsisi gydos daugiau kaip 40 žmonių.

Zodžiu, tikrovė pranoko lūkesčius. Džiugu tai žinoti. Ūkio partinė organizacija nuolat primena žmonėms, kad liaudies gerovė—didžiausias Komunistų partijos ir Tarybų Valstybės rūpestis. Sąžiningai dirbant, nepriekaištingai atliekant savo pareigas, taupant kiekvieną gramą pašarų, kuro, kiekvieną kilovatvalandę elektros energijos, galutinis tokio šeiminkavimo rezultatas bus dar gražesnis

8

gyvenvietė, kiekvienos šeimos butis.

Siandien šie žodžiai niekam nekelia abejonių, jie pasiekia sąmonę ir širdį. Apie tai byloja mūsų žmonių triūsas.

Pagrindinė ūkio šaka—veislinė paukštinkystė. Dviejose fermose—Velžių ir Kalkų—65 tūkstančiai vištų ir 140 tūkstančių viščiukų. 1982 metais surinkta virš 13 milijonų kiaušinių, parduota 9,871 centneris mėsos.

Septintus metus gyvuoja Velžių paukštynas, kuris užima maždaug 50 hektarų. Čia trūsia 145 žmonių kolektyvas, vadovaujamas TSKP nario, Darbo raudonosios vėliavos ordininko Romualdo Bukino. Tai geras gamybos organizatorius. 1982 metais Velžių paukštinkai ketvirtą kartą iš eilės pripažinti ūkio vidaus socialistinio lenktyniavimo nugalėtojais.

R. Bukinas aktyviai dalyvauja ir visuomeniniame darbe. Jis daug metų renkamas cecho partinės organizacijos sekretoriumi.

Velžių paukštynė nemaža gabių jaunų vidurinės grandies specialistų. Viena jų—Liuda Vėdarienė, kuri nepasitraukdama iš gamybos su pagyrimu baigė Vabalninko žemės ūkio technikumą ir antrus metus sėkmingai vadovauja brigadai. Apie tai liudija laimėti pereinamieji prizai, diplomai, premijos.

Staniūniečiai ir visi Velžių apylinkės gyventojai vieningai išrinko ją Panevėžio rajono Tarybos deputate.

Ūkio pagalbinė šaka—gyvulininkystė. Laikoma 1,214 galvijų, iš jų 440 karvių, 1982 metais 100 hektarų žemės ūkio naudmenų pagaminome 815 tonas mėsos, 1,281 centnerį pieno, iš karvės vidutiniškai primelžėme po 4,067 kilogramus pieno.

1982 metais pieno gamyba padidėjo 11,5 procento, primilžiai iš karvės—9 procentais.

Aukštais gamybos rodykliais pasižymi Kvikūnų gyvulininkystės ferma, kur pernai iš karvės primelžta po 4,757 kilogramus pieno.

Kvikūnų gyvulininkystės fermoje nuo 1962 metų dirba melžėja TSKP narė, Lenino ordininkė Elzė Morkūnienė. Kasmet gerėja jos rodikliai. 1982 metais ji iš karvės vidutiniškai primelžė po 5,029 kilogramus pieno. Pernai ji prižiūrėjo grupę pirmaveršių.

E. Morkūnienė—partijos Panevėžio rajono komiteto narė. Kolektyvas ją gerbia už kuklumą ir pareigingumą.

Stropumas, sąžiningumas—daugelio mūsų darbuotojų bruožai. Septintus metus geriausias mechanizatorius yra TSKP narys Petras Kuncė. Jis—komunistinio darbo spartuolis, daugiakartinis socialistinio lenktyniavimo nugalėtojas.

Būti geriausiu nori kiekvienas. Tai natūralu. Kolektyvas dosniai atlygina už darbą ne tik materialiai, bet ir moraliai. 19 darbuotojų paskirti Valstybiniai apdovanojami. Lenino ordiną pelnė ūkio direktorius Henrikas Pilkauskas, melžėja Elzė Morkūnienė. Melžėjai A. Puišienei Socialistinio Darbo Didvyrės vardas. 11 gamybininkų apdovanoti Darbo raudonosios vėliavos ordinu.

Ūkis kasmet apsirūpina pašarais visuomeniniams gyvuliams. 1982 metais gautas puikus derlius—prikulta po 35,6 centnerio grūdų iš

Kauno zoologijos sodas pagarsėjo tuo, kad nelaisvėje veisiasi įvairūs žvėrys ir paukščiai. Kasmet vidutiniškai čia sulaukiama per 450 palikuonių. Jau išauginta virš 30 Amūro ir Bengalijos tigrų, daug liūtų, panterų, Kauno zoologijos sode gimė ir išaugo meškutė Nida, kuri gerai pažįstama ir Tarybų šalies televizijos žiūrovams iš daugiaserijinio meninio filmo. Nemažai liūtų, tigrų, panterų, g. usių zoologijos sode, tapo cirko "artistais". Tarptautinio zoologų biuletinio duomenimis kiaušinių šeimos atstovės charzos nelaisvėje veisiasi tik Kauno zoologijos sode. Į daugelį zoologijos sodų iš Kauno jau išsiųsta virš 20 charzų. Neseniai sodo darbuotojus nudžiugino čia gimęs jau aštuntas kengūriukas.

Nuotraukoje: Su tokiais "kačiukais" galima pažaisti. Evelina ir Antanas Puršiniai su liūtukais Izida ir Princu. K. Jurelės nuotrauka

Žemdirbiai susumuoja darbo rezultatus

Kiekvienų metų pradžioje Tarybų Lietuvos kolūkiuose, tarybiniuose ir kituose valstybiniuose ūkiuose, tarpūkinėse imonėse bei organizacijose vyksta visuotiniai kolūkiečių, darbininkų ir tarnautojų susirinkimai, kuriuose susumuoja praėjusių metų darbo rezultatus, numatomi uždaviniai žemės ūkio kultūrų, gyvulininkystės produktų gamybai didinti, žemdirbių gerovei toliau kelti.

Gerai padirbėję praėjusiais metais, turi kuo pasidžiaugti laukų ir fermų šeiminkai. Gautas neblogas javų derlius—2,81 milijono tonų grūdų arba ketvirtadaliu daugiau negu 1981 metais. Gerai užderėjo javai Kauno, Kėdainių, Kapusko, Pasvalio ir Radviliškio rajonuose, kur vidutiniškai iš hektaro prikulta daugiau kaip po 30 centnerių grūdų, o kai kuriuose šių rajonų ūkiuose—net po 40-50 centnerių. Gražių laimėjimų pasiekė cukrinių runkelių, linų augintojai. Sukaupta ir paruošta daugiau ir geresnių pašarų. Tai padėjo didinti gyvulininkystės produktų gamybą. Vidutiniškai iš karvės primelžta beveik po 3000 kilogramų pieno, daugiau išauginta gyvulių ir paukščių. Padidėjo ūkių pelnas.

Savo susirinkimuose aptardami tai, kas gera buvo padaryta praeitais metais ir kokių dar pasitaiko trūkumų, Tarybų Lietuvos žemdirbiai kalba apie tuos didelius darbus, kuriuos teks atlikti šiais metais. Bendrąją žemės ūkio produktų gamybą kolūkiuose ir tarybiniuose ūkiuose šiemet, palyginus su 1982 metais, numatoma padidinti daugiau kaip 11 procentų. Gyvulių ir paukščių numatoma supirkti 45 tūkstančiais tonų, o pieno—35 tūkstančiais tonų daugiau negu pernai. Šiemet bus nusausta 90 tūkstančių hektarų plote, atlikta nemaža kitų žemės kultūrinimo

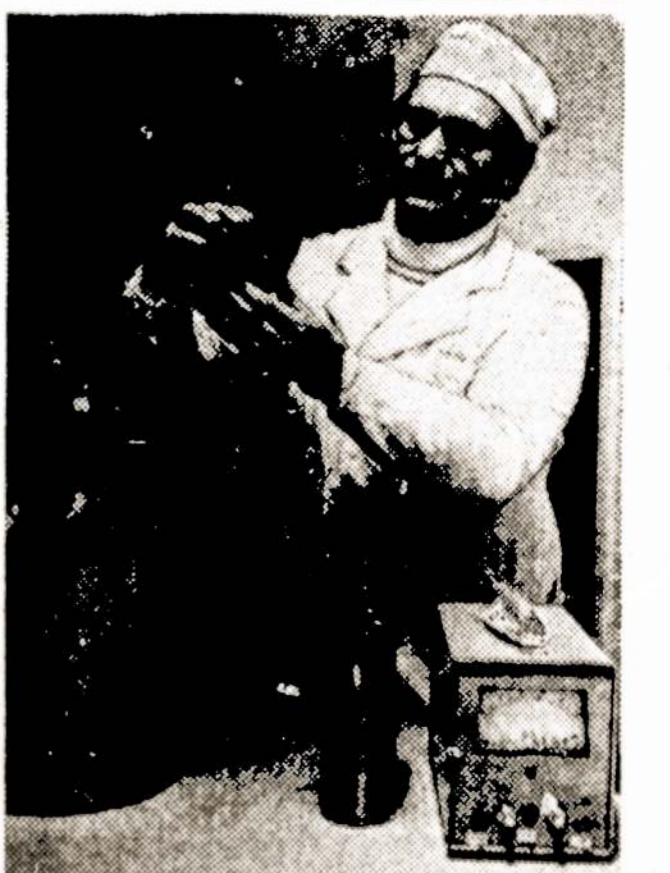
hektaro, daugiau negu 1981 metais prikasta pašarinių šakniavaisių. Aukštas gamybos rentabilumas—63,6 procento. Jis susideda iš daugelio veiksnių, tačiau tarp jų svarbiausias—našus darbas.

Janina Žalienė
Panevėžio rajonas, Staniūnų ūkis

darbų. Numatoma atiduoti naudoti 8 pieno gamybos kompleksus, išplėsti Vievio, Butrimonių ir Godingos paukštynų pajėgumus.

Šiemet iš visų finansavimo šaltinių žemės ūkiui skiriama 820 milijonų rublių. Be to, kolūkiai ir tarpūkinės imonės gamybinei techninei bazei plėsti panaudos 260 milijonų rublių savų lėšų ir banko kreditų. Už 18 milijonų rublių daugiau negu pernai kolūkiams, tarybiniam ūkiams ir kitoms žemės ūkio imonėms bus pateikti traktoriai, automobiliai, žemės ūkio mašinos, mineralinių trąšų bei kitų gamybinės paskirties prekių. Kaip ir anksčiau, taip ir šiemet, daug dėmesio skiriama socialinėms problemoms spręsti, kad visur kaimo žmonėms būtų sudarytos geros buitinės bei kultūrinės sąlygos.

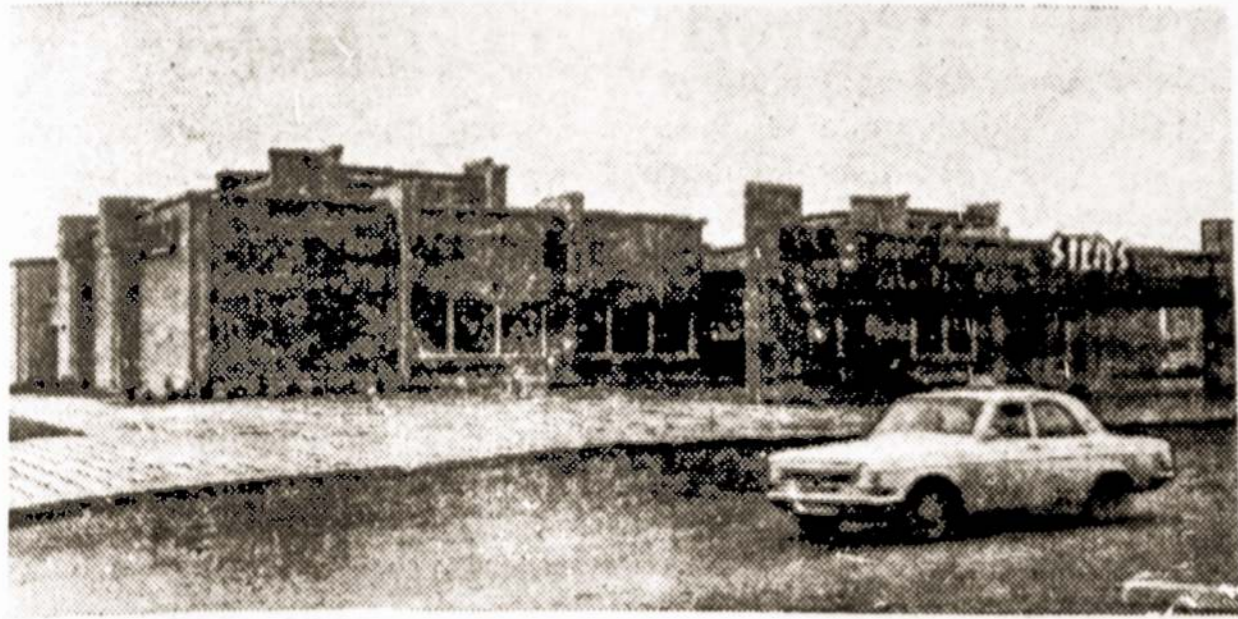
V. Siudikas

Lietuvos veterinarijos instituto mokslininkai sukonstravo prietaisus kiaulių grupinei vakcinacijai. Nauja aparatūra fermose purškiami vakcinaciniai preparatai. Tokiu oru kvėpuodamos kiaulės pasiskiepija. Už šį prietaisą mokslininkams Juozui Bartninkui ir Justinui Dobilui suteiktos autorinės išradėjų teisės.

Nuotraukoje: Instituto kiaulių ligų ir imunologijos skyriaus vedėjas veterinarijos kandidatas J. Bartninkas prie naujojo aparato.

Vilnis, 1983 kovo 3

Klaipėdoje atidaryta didžiulė baldų parduotuvė "Silas". Ją suprojektavo klaipėdietis architektas Gytis Tiškus. Parduotuvėje yra 1800 kvadratinį metrų prekybos salė, beveik dvigubai daugiau ploto skirta baldų sandėliams.

Nuotraukoje: "Šilo" baldų parduotuvė. B. Aleknavičiaus nuotrauka

PAPILDOMOS LENGVATOS DIRBANČIOMS MOTINOMS

Nuo 1982 m. lapkričio 1 d. motinoms, turinčioms iki vienerių metų vaikų, suteikiamos iš dalies apmokamos atostogos po 35 rb kas mėnesį, taip pat neapmokamos atostogos, kol vaikui sukaks pusantrų metų.

Iš dalies apmokamos atostogos, kol vaikui sukaks vieneri metai, suteikiamos dirbančioms motinoms, taip pat ir kolūkietyms, turinčioms ne trumpesnę kaip vienerių metų bendrą darbo stažą, taip pat motinoms, besimokančioms aukštesiosiose, specialiosiose vidurinėse, profesinėse technikos mokyklose, aspirantūroje, klinikinėje ordinatūroje, kvalifikacijos kėlimo, persikvalifikavimo ar kadru paruošimo mokyklose ir kursuose nepriklausomai nuo turimo darbo stažo.

Kai dirbanti motina bendrąjį darbo stažą, suteikiantį teisę gauti iš dalies apmokamas atostogas, įgyja po nėštumo ir gimdymo atostogų, tai iš dalies apmokamos atostogos, kol vaikui sukaks vieneri metai, suteikiamos nuo tos dienos, kai motina įgijo teisę į šias atostogas.

Mokymosi laikas aukštesiosiose, specialiosiose vidurinėse ir kitokiose mokymosi įstaigose, taip pat aspirantūroje, klinikinėje ordinatūroje įskaitomas į bendrąjį darbo stažą, suteikiantį teisę gauti iš dalies apmokamas atostogas, nepriklausomai nuo prieš tai turėto darbo stažo.

Neapmokamos atostogos, kol vaikui sukaks pusantrų metų, suteikiamos visoms dirbančioms motinoms, taip pat ir kolūkietyms, motinoms, kurios mokosi.

Motinoms, kurių vaikai gimė iki 1982 m. lapkričio 1 d., iš dalies apmokamos atostogos, kol vaikui sueis vieneri metai, taip pat neapmokamos atostogos iki vaikui sukaks pusantrų metų, suteikiamos likusiam vaiko amžiaus laikotarpiui.

Administracijos įsakyme dėl iš dalies apmokamų atostogų suteikimo turi būti kadru skyriaus atžyma apie motinos bendrąjį darbo stažą, prie įsakymo pridėtas vaiko gimimo liudijimo nuorašas arba atitinkama civilinės metrikacijos skyriaus pažyma. Visi šie dokumentai pateikiami įmonės, įstaigos, organizacijos profsąjungos komiteto socialinio draudimo komisijai, kad būtų išmokėta pašalpa.

Pašalpa vaiko priežiūrai, kol jam sukaks vieneri metai, mokama antrąją mėnesio pusę atlyginimo mokėjimo dieną, o besimokančiosioms—stipendijos mokėjimo dieną. Pašalpa už nepilną mėnesį

Vilnis, 1983 kovo 3

išmokama proporcingai suteiktų atostogų laikui.

Motinoms, atleistoms iš darbo, panaikinus įmonę pašalpos mokėjimo laikotarpiu, pašalpa toliau moka likviduotos įmonės teisių perėmėjas arba kita įmonė atitinkamo aukštesnio profsąjungos organo nurodymu.

Nuo 1982 m. lapkričio 1 dienos motinoms taip pat mokama valstybinė vienkartinė pašalpa. Gimus pirmam kūdikiui—50 rb, gimus antram ir trečiam—po 100 rublių. Gimus dvynukams arba daugiau vaikų, vienkartinė pašalpa išmokama po 100 rb už kiekvieną gimusį vaiką. Gauti vienkartinę pašalpa suteikta teisė dirbančioms motinoms nepriklausomai nuo darbo stažo ir uždarbio dydžio, taip pat motinoms, kurios, atsitraukusios nuo darbo, mokosi aukštesiosiose, specialiosiose vidurinėse, profesinėse technikos mokyklose, aspirantūroje, klinikinėje ordinatūroje, kvalifikacijos kėlimo, persikvalifikavimo ar kadru ruošimo mokyklose ir kursuose nepriklausomai, ar jos gauna stipendiją ar ne.

Kai motina nedirba ir nesimoko, vienkartinė 30 rublių pašalpa mokama dirbančiam arba besimokančiam tėvui. Jauniesiems specialistams, susilaukusiems kūdikio po mokyklos baigimo, pašalpa išmoka darbuvietyje, į kurią specialistas paskirtas dirbti.

Benjaminas Merėaitis

KAUNO TROLEIBUSAI

Dveju penkmečio metų kelevių pervežimo planą įvykdė Kauno troleibusų valdybos kolektyvas. Nuo penkmečio pradžios elektriniu transportu pervežta daugiau kaip 152 milijonai kelevių.

Į miesto gatves kas rytas išvažiuoja beveik du šimtai troleibusų. Ritmingą jų eismą užtikrina padidėjęs vairuotojų, remontininkų, kitų specialybių darbuotojų meistriskumas.

AS I SEE IT

NELLIE DE SCHAAF

Catholics throughout the world must have shuddered in horror after learning of Pope John Paul's II intention to visit El Salvador, Guatemala, Haiti, and other countries in Central America, in March.

Each of these countries is ruled by ruthless military dictatorships and juntas, which have been characterized by the Amnesty international group as having the worst human rights violation records in

the world.

Their indiscriminate and indescribable tortures rival those of Hitler and his SS butchers. Not only students, trade unionists, old men, old women, and pregnant women are victims of these blood-thirsty gangs, but even children of 8, 9 and 11 years of age! There is no more despicable crime.

Not even priests, nuns or missionaries have escaped their savagery, if suspected of sympathizing with the poor. Small wonder that Catholics and non-Catholics alike, fear for the Pope's safety.

Wonder of all wonders! TV news commentators have come up with the amazing revelation of police brutality!

From one end of the country to the other, reports of senseless police brutality!

From one end of the country to the other, reports of senseless police brutality have been pouring in, documented by families of victims. Many, guilty of nothing more serious than a slight traffic infraction, have been killed in prison even before arraignment.

Most of the victims are Blacks or Third World people. The violence and brutality has increased during the present administration. Minority groups have protested and demonstrated against this unnecessary savagery against those presumed guilty even before given the opportunity to prove their innocence.

Riots in Miami, and elsewhere, have occurred because of the failure of authorities to punish the offending officers. More retaliations can be expected if police brutality is not curbed.

Incest was once regarded as one of the most despicable and degrading acts. The guilty were sentenced to prison, and even their families shunned them upon their release. Today, we see a dozen or more fathers on TV, viewed by millions, calmly confessing sexually abusing their own daughters, some as young as five years of age!

There seems to be no sense of guilt, no shame, or even awareness of the physical and emotional damage they are doing to their own children. This is one of the main reasons for the great numbers of runaways who end up murdered on highways, and dumped in a ditch beside the road. Others are trapped into prostitution or the repugnant pornography racket.

Yet the YOUNG are blamed for all the ills of society.

PEACE MUSEUM DISPLAYS PEACE QUILTS

From now until March 13th, Chicagos will have the opportunity to view patchwork quilts and tapestries on the subject of Peace and Human Rights. The exhibition is at the PEACE MUSEUM, 364 West Erie Street, Chicago.

The peace quilts come from Idaho, Illinois, and Michigan. There are also patchwork pictures from Chile, made up of small scraps of appliqued cloth, with the inscription "See you soon, friends." These were made by the mothers and wives of those in prison or "disappeared." It provides a small source of income for the mothers to carry on their

search for "disappeared" and imprisoned members of their families; and also provides for their families.

Members of Women's International League for Peace and Freedom contributed the Peace quilt from Michigan, made in Dec., 1981.

On December, of 1982, more than 35 women completed the Boise Peace Quilt. This is based on children's drawings and embroidered at the edge with the names of the peacemakers. This is truly worth visiting.

WHY INDEPENDENT TRUCKERS STRUCK

Much had been written and reported about the independent truck drivers strike. Most dealt with the violence - the number of windshields shot out, the number of scab drivers injured, etc.

Very little, if anything, had been written, or said, of the reasons for the truck drivers strike.

On January 31, 100,000 or more, independent truckers went on strike to protest the federal tax bill the President had signed a few weeks ago, which would have imposed up to \$5,000 per year more to the taxes truckers were already paying!

This law, supposedly passed to fund highway construction and repair, also included a nickel a gallon tax increase ON ALL FUELS and sharply raised taxes on new trucks and truck parts.

Truckers charged the government and carriers were working together in order to break the strike. Added to the increase in taxes, deregulation had also played havoc with the truckers. Prior to deregulation, truckers received \$800 for trips to the Bay area. Non union companies now pay \$400 to \$450.

The 100,000, or more, independent truckers haul 90 per cent of the nation's fresh food, and half of its steel. Most own their own tractors, but haul trailers provided by one of the big transport companies.

Truckers must own their own home, to be put up as collateral in order to buy a truck. The increase in taxes would have caused truckers to lose their homes, their jobs and trucks in one full swoop.

Truckers angrily pointed out that they need 216 permits from all states if they drive coast to coast. In Europe, only ONE PERMIT is required for travel THROUGHOUT THE CONTINENT.

Truckers were also bitter that truck financiers were reaping the benefits of their hardships. In the last 24 months, the largest truck financier in the country had a repossession rate that had gone up 900 per cent!

They felt, too, the new law by the President would eliminate independent trucking altogether, as destruction of trucking would allow railroads - for the first time - to buy trucking companies. They do not feel that it was a coincidence that this was decreed by Congress the very SAME DAY Congress passed the tax bill.

The truckers were forced to go on strike because they felt they had nothing to lose since they would not have been able to make a living or keep their rights. Their survival depended on stopping the government NOW.

IŠ VAKARŲ VOKIETIJOS

TEVIŠKĖ

Kaip ir kiekvienais praėjusiais metais, iš Vakarų Vokietijos velykų dienomis vyksta jaunimo ir Vasario 16 gimnazijos mokinių grupė į Lietuvą. Šiais metais yra, kiek teko patirti, 25 jaunuoliai. Tikriausia "Tėviškės" draugija negalės visus norinčius priimti.

SONDECKIS

Vilniaus kamerinis orkestras, vadovaujamas Sauliaus Sondeckio jau ne pirmą kartą gastroliauja Vokietijoje. Taip ir nuo šių metų sausio vidurio iki vasario pradžios jie turėjo daug pasirodymų koncertų įvairiuose Vak. Vokietijos miestuose. Šį kartą jie aptarnavo abonentinę publiką. Frankfurte turėjo net du koncertus, kuriuose muzikos klausėsi, kaip laikraščiai rašo, 5,000 žmonių. Man teko jų klausytis Frankfurto "Alte Oper" salėje. Ten šalia kitų tautiečių buvo ir Vasario 16 gimnazijos mokinių, kuriems bilietus parūpino pats orkestro vadovas Saulius Sondeckis.

RIEŠUTŲ DUONA

Jau pasibaigus sovietinių respublikų filmo festivaliui sausio mėnesį kine buvo dar kartą rodoma Žebriūno "Riešutų duona". Kas dar norėjo Frankfurte, filmuose galėjo matyti ir kitus Lietuvos aktorius, tai Banionį ir Budraitį.

BEDARBIAI

Vakarų Vokietijoje bedarbių skaičiai kyla. Sausio mėnesį jau buvo du su puse milijono. Be to prisideda ir 1,2 milijonai trumpai dirbančių. Padėtis pagal visas prognozes nėra gerės, o blogės. Iki rinkimų, kurie bus kovo 6 dieną, pakeitimų į gerąją pusę neįvyks, o jeigu krikščionys (konservatoriai) rinkimus laimės, tai greitai turėsime 3 milijonus žmonių, kurie ieško darbo. Cia krikščionys niekuo nesiskiria nuo Reagan ir Thatcher linijos. Niekas gero neduoda darbo žmonėms. Romas Šileris

DETROIT, MICH.

MOTERŲ DIENA

Tarptautinė Moterų Diena bus paminėta sekmadienį kovo-March 13 d. Detroito Lietuvių Klubo patalpose. Rengia Detroito Moterų Pažangos Klubas. Susirinkimas įvyks kovo 13 d. 12 valanda, ir po susirinkimo bus paminėta Tarptautinė Moterų Diena. Bus kalbėtoja ir vaišės, kurias prirengs klubietė Pat Stunskas su draugėmis. Įžanga į šį minėjimą yra veltui, ir visos narės yra kviečiamos. Ne tik turėtų dalyvauti moterys, bet ir vyrai. Padarykime šį sekmadienį svarbiu.

MIRĖ

Sausio 12 d. savo namuose buvo surastas negyvas lietuvis Frank Shapko, 86 metų amžiaus. Buvo palaidotas sausio 15 d. Grandlawn kapinėse. Lietuvoj paliko brolių, kurio vardo nežinome.

Sausio 19 d. mirė Detroito Lietuvių Klubo narys Frank Martin (Marcinkevičius), sulaukęs 70 metų amžiaus. Pagal pranešimą, jis mirė nuo vėžio ligos. Jo žmona Ann Martin mirė sausio mėn. 1982 metais. Buvo sukremuotas sausio 21 d. ir pelenai padėti Acacia kapinėse. Gaila, kad niekas nepranešė klubiečiams ir negalėjome tinkamai su juo atsiseivinti.

10

Kultūrietės gražiai atžymės Tarptautinę Moters dieną

Kaip kas metai, taip ir šiais 1983 metais, Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugija kovo 8 atžymės tą brangią Tarptautinę Moters dieną. Jos jau pakvietė mūsų draugijos nares garsiasias Lakštutes išpildyti koncertinę dalį. Pakvietė kalbėtoja pasakyti atitinkamos tai diena kalbos, o šeimininkės, pasižadėjo paruošti šiltus ir skanius pietus ir visus dalyvius pavaišinti.

Šis šaunus minėjimas bus kovo 15 d. tuojuos po draugijos narių susirinkimo. Kaip žinia, susirinkimas įvyks kovo 15 d. 12 val. dieną, "Vilnies" salėje, o po susirinkimo bus minėjimas.

Prašome visų narių skaitlingai atsilankyti, taipgi pasikviesti savo vyrus.

Tarptautinė Moters diena yra atžymima ir švenčiama visame darbinikiškame pasaulyje, ypatingai Tarybų Sąjungoje ir T. Lietuvoje. Ten mūsų sesės pagerbiamos savo vyrų bei sūnų ir apdovanojamos gėlėmis. Be to, tą dieną moterys paliuosuojamos net ir nuo šeimininkių darbų. Kaip ilgai Amerikos moterys turės laukti, kad jos būtų taip puikiai sveikinamos, priklausys, kaip mes mokėsime vesti kovą už pergalę prieš išnaudotojus ir kruvinų karų rengėjus.

Kultūrietė

MIRĖ LDS NARIAI

Laikotarpį gruodžio 22 d. 1982 m. ir sausio 21 d. 1983 metų mirė šie LDS nariai:

Antonette Mack, 86 m. a., 55 kp., Cleveland, Ohio.

Marcella Chuzas, 89 m. a., pavienė priklausanti, Portland, Me.

Ethel Mae Satkoske, 53 m. a., 37 kp., Wilmerding, Pa.

Delela Kvalkauskas, 86 m. a., 34 kp., Shenandoah, Pa.

Juozas Sperskis, 91 m. a., 13 kp., Ozone Park, N. Y.

Ksavera Bepirštis, 87 m. a., priklausanti pavienė, Mastic, N. Y.

Paulina Mataitis, 86 m. a., priklausanti pavienė, Hellertown, Pa.

PAVASARIO BANKETAS

Detroito Lietuvių Klubas rengia pavasario banketą sekmadienį kovo-March 27 d. tuojuos po Klubos susirinkimo, apie 1 val. po pietų. Nuolatinės šeimininkės žada prirengt visiems skanius pietus. Nepamirškite ir renkitės dalyvauti.

ACIŲ VISIEMS

"Vilnies" vėjus jau pasibaigė ir noriu padėkoti visiems draugams, kurie pas mane atsinaujino "Vilni" ir dar davė aukų į "Vilnies" fondą. Kurie nepatėmijote, štai kas aukojo: Frank Ulinskas \$150; Vincas Kirvela \$50; po \$25 Frank Nakas ir Margaret Skaistys; po \$20 Elizabeth Ulinskienė ir Dominikas Bogus; po \$15 Matilda Rudzevičienė ir George Kodis; \$20 aukojo Anna Dockus; \$10 Pat Stackwell; po \$5 Joseph Skėma, Ray Matthews ir Anna Jakshis; \$2 Katherine Gardis. Visiems dėkoju už atsinaujinimą laikraščio "Vilnis" ir už aukas "Vilnies" fondui.

OPERUOTAS

Vasario 7 d. Mike Stunskas pergyveno skaudžią operaciją. Jam sutino vieno šono dantų smegenys ir daktaras turėjo perpjauti, išvalyti ir vėl susiūti. Sakė viskas buvo sėkminga. Stefanija

NESVEIKUOJA JONAS FEIZA

Teko sušnekti su drg. Jonu Feiza ir sužinoti, kad jį rimtai vargina nelaboji sloga. Bet jis sako, kad nepasiduos ir tikisi iki "Vilnies" vadininkų banketo visai pasveikti.

Linkėtina mielam Jonui geros ir tvirtos sveikatos, nes mes laukiame jo ir Lakštučių dainų kultūričių Tarptautinės Moters dienos minėjime, ne tik vadininkų bankete.

Kultūrietė

P. Malinauskienė parėmė "Vilni"

Darbščioji pažangietė, veik visų pažangių organizacijų narė drg. Petrė Malinauskienė gavo iš likviduoto Ciceros Lietuvių Moterų klubo savo narės dalį \$57 dar prie jų pridėjo \$43, sudarė visą \$100 ir atnešė į "Vilni". Pasakė, kad labai esanti nepatenkinta, kad minėtas Klubas taip smulkmeniškai pasidalino įdą, kuris faktinai sukeltas jau mirusių narių, kurios tikrai būtų norėjusios tuos pinigus paskirti svarbiems visuomeniškiems reikalams, o ne pasidalinti asmeniškai. Tad ji savo dalį ir paskirianti laikraščio "Vilnis". Iš tos šimtinės dar pasimokanti už laikraštį ir už dienos švenčių sveikinimus.

Toks gražus Petrės žestas yra tikrai sveikintinas. Būtų gražu, kad ir kitos narės pasektų ją.

Nuoširdus dėkui mielai drg. P. Malinauskienei už "Vilnies" parėmimą. Vilniė

SVARBUS LIETUVIŲ TAUTINIŲ KAPINIŲ SKLYPŲ SAVININKŲ SUSIRINKIMAS

Šiuomi pranešame Lietuvių Tautinių kapinių sklypų savininkams, kad metinis susirinkimas įvyks 1983 m. kovo 13 d. 1:30 val. po pietų Dariaus Girėno didžiojoje salėje, 4416 So. Western Ave.

Siame susirinkime bus svarstomas konstitucijos papildymo klausimas. Direktorai pateiks pilną jų metinės veiklos raportą.

Kaip svarbu dalyvauti kiekviename susirinkime, taip svarbu ir šiame, o ypatingai, kai siulomas papildymas ir patikslinimas konstitucijos svarbu kad, pati konstitucija nenukentėtų, o tas priklausys nuo sklypų savininkų.

Tad kam svarbu LT kapinių reikalai ir jų graži ateitis, prašomi dalyvauti šiame susirinkime ir rūpestingai apsvarstyti konstitucijos reikalus.

Sklypo savininkė J. M.

CICERO, ILL.

— Vytautas Gaigalas iš Berwyn praneša, kad jo Ford Escort mašina sausio 28 buvo pavogta. Buvo pastatyta prie jo namo 6339 W. 26th Str.

— Edmundas Žilinskas iš Čikagos ir Rich Hutsell iš Kentland prie atsitikimą. Policistas sakė, kad Hutsell mašina paslydo ir pataikė į Žilinsko mašiną. Žmonių nukentėjusių nebuvo.

— Penni Baltrūnas, 2142 Elmwood Ave., šią savaitę buvo apkaltintas iškeičęs keturis blogus čekius sumoje \$255.

— Albertas Krošniūnas iš Čikagos buvo areštuotas prie Roosevelt Rd. ir 48 Ct. Policistai sakė, kad jis mėgino privilioti dvi nepilnametes merginas nepadoriems reikalams.

— David Shilkaitis gavo tikietą už netinkamai prie mašinos vartojamas pereių metų numerų lenteles. John Feiza

Žinutės

— Dorothy Murelis paskambino telefonu ir prašė pranešti, kad jos vyras Walter Murelis buvo operuotas, sausio 17 d. Jam iš pusiaujo (hip) išėmė kaulą ir jo vieton įdėjo plastikinį. Ligonis randasi Holy Huntington ligoninėje, 1968 Huntington Pike, Meadowbrook, Pa. 19046.

Kiek vėliau paskambino Paul Krauchūnas ir pranešė, kad Walteriui operacija buvo sėkminga. Linkėtina buvusiam Roselando Aido choro uoliam choristui Walteriui pasveikti ir sustiprėti.

— Prisimenant Aido choro narius, Steve Baranauskas (Baron) sveiksta nuo ištikusio jį paralyžiaus savo namuose, prižiūrimas žmonos Noros, šaunios slaugės. Tačiau nežūrint to, vistiek Steve beveik visą dieną turi leisti sėdėdamas karučiuose (wheelchair). Atvirutes jam galima siusti šiuo adresu: 5128 S. Neenah, Chicago, Ill. 60638.

— Anna Peters-Petrutienė buvo nuvykus į Massachusetts aplankyti savo dukros Juanos ir zento Frank Chiks bei anūkų. Anna džiaugiasi savo anūkeliais, gražiai augančiais, sveikais ir linksmis.

— Buvusi aktyvi Aido choro narė ir rėmėja Alberta Steeves (Stumbris) vis dar sveiksta namuose. Šnekantis su ja davėsi suprasti, kad ji išsiligusi draugų bei pažįstamų. Jos adresas: Alberta Steeves, 11592 S. Michigan, Chicago, Ill. 60628.

— Frank Mikužis pastaruoju metu jaučiasi neblogai. Smagu buvo sužinoti, kad jis padavė pareiškimą išeiti į pensiją. Tenka laukti, kad namuose, prižiūrimas operos žvaigždės jo žmonos Gerry jausis dar geriau.

— Švenčių proga teko telefonu šnektelti su Mildred ir jos vyru profesoriumi Benjaminu Kubiliumi, gyvenančiais Hot Springs, Ark. Pasirodo abu vienas antrą prižiūri, turi gerų ir blogų dienų. Abu perdavė geriausius linkėjimus "Vilnies" kolektyvui. Elenutė

Laikas susirūpinti mūsų Ex Mainierių klubo reikalais

Praeitame Ex Mainierių klubo narių susirinkime, kuris įvyko 1982 m. lapkričio 20 d. "Vilnies" salėje buvo klubo valdybos rinkimas. Gaila, kad užrašų sekretorius John Feiza nesutiko toliau eiti sekretoriaus pareigas. Nesirandant kas eitų tas pareigas, sekretoriaus rinkimas palikta sekančiam susirinkimui.

Kadangi esu ilgametė Klubos narė, tai man šis reikalas rūpi ir noriu pasidalinti mintimis su kitais nariais. Kaip žinia, Klubas neturi ne tik protokolų sekretoriaus, bet ir išdininko, kurio pareigas dabar atlieka finansų sekretorė. Mūsų Klubas turi virš šimto narių, neįaug negali išrinkti pilno valdybos sąstato; pirmininko, vicepirmininko, protokolų sekretoriaus, išdininko ir finansų sekretoriaus.

Sekantis Ex Mainierių klubo narių susirinkimas turi įvykti šių metų balandžio 16 d. (trečią šeštadienį) 12 val. dieną "Vilnies" salėje. Būtinai visi nariai turėtų pasistengti dalyvauti šiame susirinkime ir išrinkti pilną Klubos valdybą. Pasitikiu, kad visi jaus būtiną pareigą dalyvauti susirinkime ir atlikti pareigą. Sena Klubos narė

Vilnis, 1983 kovo 3

Skaitlingas buvo kultūriečių susirinkimas

Vasario 15 d. įvyko skaitlingas Amerikos Lietuvių Moterų kultūros draugijos narių susirinkimas. Draugijos pirm. Antanina Vaitkienė atidarė susirinkimą ir vedė tvarką. Ji sveikino nares su 1983 metais, linkėjo visoms geros sveikatos ir kvietė dirbti draugijos labui.

Perskaitytas praėjusio susirinkimo protokolas ir priimtas. Valdyba raportavo, kad atliekanti jai paskirtus darbus ir rūpinasi draugijos reikalais. Finansų sekretorė pranešė, kad turime pilnai užsimokėjusių narių už 1983 m. 78, o 16 n. dar nepasimokėjo. Be to, per pereinamus metus mirė 13 narių. Valdybos raportas priimtas.

"Vilnius" vajuos komisijos narė J. Marazienė raportavo, kad gauta naujų skaitytojų viso labo 10. Ji savo lėšomis apmokanti 9 skaitytojus T. Lietuvon. Baigiantis vajuui, ji turėjo pertraukti darbą dėl staigaus susirgimo jos vyro. Turėjo tris savaites būti prie jo ligoninėje. Gal už tai ir praradusi pirmenybę vajuos darbe. Be to, dėkojo narėms, kurios atėjo jai į talką.

Sekretorė perskaitė garbės narės Filomenos Petrusėvičienės iš T. Lietuvos laišku, kuriame ji sveikino nares 1983 metų proga ir linkėjo tęsti darbą pirmyn už išlaikymą pasaulyje pastovios taikos. Narė laiška priėmė ir garsiai paplojo.

Priimta nauja narė drg. Anna Krisiken mamytė Mortulė Gužauskienė.

Nutarta garbingai atžymėti Tarptautinę Moters dieną kovo 8. Atžymėjimas įvyks sekančiame draugijos susirinkime kovo 15 d. Pasivaišinimui surengti išrinkta ko-

misija: P. Malinauskienė, H. Pajūnienė ir A. Vaitkienė. Susirinkime siūlė rengti šiltus vištienos pietus. Patarė narėms pasikviesti į šį minėjimą savo vyrus. Programą pildyti nutarta kviešti Lakštutes, kalbą pasakyti J. Marazienė, padėkluoti J. Sisevičienę ir B. Rasinskienę.

Nutarta nuo dabar drg. U. Juodaitienę skaityti garbės nare, nes per eilę metų ji buvo draugijos pirmininkė ir daug darbo draugijos labui, bet dabar negailėstingos ligos ją vargina ir negali su mumis dalyvauti.

Nutarta išgyti ligonėms pasveikinti atvirukai ir laike susirinkimų pasirašyti ir pasiūsti sergančiai narei.

Atžymėta dviejų mėnesių narių gimtadieniai, tai yra sausio ir vasario. Sausio mėnesį susirinkimas dėl šalto oro neįvyko, tai šiame susirinkime atžymėta: sausio mėn. J. Mattas, H. Pajūnienė, A. Butkis, V. Žilinskienė, B. Rasinskienė; vasario mėn.: Eva Sankus, A. Vitkienė, V. Walteraitė, A. Staškienė. Joms padainuota Ilgiausių metų ir palinkėta ilgo, sveiko ir darbingo amžiaus.

Po susirinkimo buvo draugiškas pasivaišinimas. Vaišes paruošė ir padovanojo draugijos ilgametė išdinkė drg. Eva Senkus savo gimtadienio proga, o drg. A. Vaitkienė padovanojo ir pavaišino nares stipresniu, taip gi savo gimtadienio proga. Ilgai narės vaišinosi ir šnekučiavo bei sveikino jubiliantes linkėdamos dar daug tokių puikių gimtadienių sulaukti. Taipgi dėkojo už puikų pavaišinimą.

Sekr. J. M-nė

TARP MŪSU

— Mary Kirstukienė, gyvenanti Naperville, Ill., kovo 23 dieną atžymės savo 93-čiasias gimimo metines. Kiek teko sužinoti, ji nebemato viena akimi. Kreipėsi pas vieną ir pas kitą gydytoją, bet ar atgaus regėjimą, sunku pasakyti. Tačiau dėl to nereiktų nusiminti. J. Mažeika viena akimi skaitė ir rašė per daug metų.

— Seniai nebegirdime nieko apie Alice Jonikienę. Ar tik nebus ir ją užgules tas nelabasis "flu", kuris šią žiemą ne vieną ir mus kamuoja.

— Mike Načiūnas, gyvenantis netoli "Vilnius" istaigos, dažnai ateina į istaigą vienu ar kitu reikalu, nežiūrind kad jau turi pasiramsčiuoti lazda. Vasario 24 dieną jam sukako 93 metai amžiaus. Sako, jeigu neturėtų bėdos su ausimis, būtų viskas O. K.

— Plačiai žinoma Uršulė Juodaitienė nebegali kur toliau išeiti iš namų. Arthričio liga jai sukelia svaigulį. Anksčiau nuo arthričio skausmų pakakdavo vienos adatos (shot), dabar nors ima dvi per mėnesį, bet mažai gelbsti. Šiuo metu ji gyvena pas dukrą Ruth Cogler.

— Prieš kurį laiką automobilio sunkiai sužeistas Paul Sakalauskas, vargiai ar begriš namo iš slaugymo namų. Vasario 28 dieną jam sukako 93 metai amžiaus. Kadangi Sakalauskas viengungis, sveikas būdamas gyveno vienas pas savo gimnaitę Bridgeporte.

— Mary Urbikas, perimdama iš Mary Montvilas LDS 53 kuopoje sekretoriavimo darbą, neturi jokių sukliuvimų, bei sunkumų. Daugiau kaip 30 metų Mary Montvilas sekretoriavo, ir jai viską perduoda su visais paaiškinimais.

— Helen Bordner sūnus ledo rutulio sportininkas Robert šiais metais mokslą tęsia Kanadoje kolegijoje. Motina puoselėja viltį, kad kitais mokslo metais persikels į Illinois universiteto kolegiją.

— Marytė Urbonienė, gyvenanti Union City, Mich., mažai kur išvyksta iš namų, bet dar pusėtinai

pajėgia apeiti namų apyvokos darbus. Gyvena viena, artimiausias jos draugas yra laikraštis "Vilnis".

— Norintys šiemet su "Vilnius" turistinėmis grupėmis vykti į Lietuvą, skubėkite užsiregistruoti, nes grupėje vietų skaičius ribotas.

Nellie

E. ir V. Bogden išvyko į Bahamas

Teko pasikalbėti su drg. Lucille Matuz. Grįžusi iš ligoninės ir jaučiasi patenkinta, kad laikinai nereikės prarasti antros kojos. Sakė, kad jos globėja Estelle Bogden su vyru Vincu vasario 6 d. išvyko poilsui į Bahamų salas. Ji mananti, kad jiedu sustos ir Floridoje. Kaip ilgai jie ten leis laiką, nežinanti, tik iš pokalbio supratusi, kad mažiau-siai ten bus pora-trejetą savaitių.

Lucille dar pridėjo, kad Estelle turinti daug įvairių organizacinių darbų, tad jai poilsis labai reikalingas.

Smagu, kad savo laiku buvusiai labai veikliai drg. Lucille neteks prarasti antros kojos. Linkėtina abiems Bogdenams nuotaikingai praleisti laiką šiltame krašte.

Vilnietė

LINKĖTINA GERO VEJO

Teko sušnekti su keleta draugų ir iš jų sužinoti, kad gana gražus skaičius čekigiečių ruošiasi šią vasarą vykti į T. Lietuvą pasisvečiuoti. Drg. Ona Masienė sakė, kad ji net tris drauges žinanti, kurios pasiruošusios vykti, tik nepasakė jų pavardžių. Kaip ji sako, dalis jų nenori iš anksto pasakyti, nes žmonės ima prašyti nuvežti dovanėlių jų giminėms, kuomet pačios turi užtektinai gimičių ir nori savus apdovanoti, o kitų giminėmis neturi laiko ir noro rūpintis. Tame yra daug tiesos...

"Vilnis" ruošia net dvi ekskursijas. Viena išvyksta gegužės 29 d., o antroji rugpjūčio 19 d. Tad kurie dar nesate užsiregistravę ir norėtumėte važiuoti su minėtomis grupėmis ir esate "Vilnius" skaitytojai, kreipkitės į raštinę ir gausite platesnių informacijų.

Vilnietė

Laiškai ir parama

West Wyoming, Pa.

Mieli draugai, čia rasite Money Order \$20.00 už "Vilnius" prenumeratą ir auką laikraščiu. Trokštu, kad šie 1983 metai būtų visiems sveikatos, sėkmės ir pasaulyje taikos metai, ir kad jūsų siekiai bei troškimai išsipildytų.

Lucy Pukelevičius

New Milford, Pa.

Gerbiami vilniečiai, prisiunčiam jums \$60.00. Tai bus sekamai: \$50 "Vilnius" fondui, kad sukeltumėt \$20 tūkstančių, kad "Vilnis" dar ilgai gyvuotų, o \$10 už prenumeratos atnaujinimą.

Frank ir Helen Mankauskai

Kenosha, Wis.

Dear Nellie, enclosed please find a Money Order in the amount of seventeen dollars. It is for a sub renewal and the balance is a contribution for Vilnis.

John was admitted to the hospital Dec. 12th, with a fractured hip. Surgery performed on the 13th. So far doing okay, goes to physical therapy to learn to walk with the walker.

Hope 1983 will be a better year. I just am getting much better, I had the flu; was down on my back for a couple of weeks. Well, am happy that is all behind!

May this note find all of the "V" personnel in the best of health.

Alvina Strich

Milford, Ct.

Dear friend, please renew subscription to Vilnis for A. Mureika. \$10 for renewal of sub., \$25 donation.

Jean Rigely

Vilnis, 1983 kovo 3

Kenosha, Wis.

Dear Nellie, was happy to hear from you. Hope your health is good and wish that someday we could meet.

I live in an apt. complex. Gov't subsidized. 200 people live here. It's very nice. My rent is reasonable, but it's nothing like your own, and being with someone.

Like the memorial reads: "I miss my husband more every day." I'll be 76 in Feb., but it doesn't get any easier.

My children live in Racine. It's not far away. They visit as often as their time allows them.

To you and yours stay happy and healthy. Thank you.

Nell Veprauskas

New Kensington, Pa.

Gerb. "Vilnius" administracija, čia prisiunčiu nors ir mažą auką—Money Order \$35, iš mūsų mažos kolonijos. Žinant, kad "Vilnis" turi daug išlaidų šiais sunkiais laikais, tai aukojame: LDS 10 kp., New Kensington, Pa., \$25 ir A. P. Cernikai \$10. Viso \$35. Atsiprašom, kad tik tiek šį kartą teišgalim.

P. Černikienė

M. VASILIAUSKIENĖ SVEIKSTA

Vasario 9 d. lankėsi "Vilnyje" Frances ir Edward Jordan, kurie pasakė kad Frances mamytė Marcella Vasiliauskienė pergyveno akies operaciją. Operacija pavyko ir ligonė sėkmingai sveiksta. Tūla laiką iš namų negalėjo išeiti. Bet jau ima vaikštinėti ir žiūri televizorių.

Linkėtina Marcellai visiškai pasveikti, kad vėl galėtų visur dalyvauti, kaip pirmiau dalyvavo.

Vilnietė

DETROIT, MICHIGAN

SVEIKINIMAS

Teofilei Masienei

Šių metų kovo 4 d. Teofilei Masienei sueina 89 metų nuo jos gimimo dienos. Gyvenu kiekvieną dieną tik dėl jos, nes ji yra mano vienatinė draugė, mokytoja, patarėja ir mano mylima mamytė.

Sveikinu ją su jos gimtadieniu ir linkėju mylimai mamytei stiprios sveikatos, sėkmės kovojant su visais skausmais ir sulaukt dar daug gimtadienių.

Dukra,

STEFANJA

Baigėsi "Vilnies" vėjus

[Suvestinė nuo 1983 sausio 13 iki vasario 10]

Si suvestinė yra paskutinė. Kaip matome, vėjininkų darbu galime pasidžiaugti, ypač J. Andrulienės. Ji surinko net virš 4 tūkstančių taškų, gavo 7 naujus skaitytojus—2 į Lietuvą ir 5 St. Petersburg. J. Marazienės ir St. Masytės irgi smarkiai padirbėta. Čikagietis Pr. Vaitkus per šį vėjų surinko virš pusantro tūkstančio taškų. Mažesnėse kolonijose vėjininkai taip pat nesnaudė. Ačiū, didelis ačiū visiems.

Vėjininkai išsirikiavo:

JULIA ANDRULIS—St. Petersburg, Fla.	4140
JULIA MARAZAS—Chicago	2880
ST. MASYTE—Detroit, Mich.	2540
F. VAITKUS—Chicago	1580
VIOLET TRASK—San Francisco-Oakland, Cal.	580
JULIA URMON—Chicago	480
ADELE SUSNIS—Chesterland, Oh	460
ALVINA STRICH—Kenosha, Wis.	400
MAGDALEN NOVITSKI—N. Miami Beach, Fla.	200
ELIZABETH REPSHIS—Dorchester, Mass.	200
MARY STRAUSS—Bridgeport, Ct.	160
B. F. KUBILIUS—Hot Springs, Ark.	120
OFFICE	2760

"Vilnies" direkcija pagerbs vėjininkus

Sausio 29 d. "Vilnies" Bendrovės direktorių posėdyje, nutarta suruošti šaunų banketą, kad tinkamai pagerbus vėjininkus, kurie taip rūpestingai dirbo laikraščio vėjuje. Banketas bus rengiamas kovo 20 d. 12 val. dieną "Vilnies" salėje. Numatyta kviešti mielos Lakštutės išpildymui dainų programos.

Kaip visuomet, taip ir šį kartą laike programos bus įteiktos vėjininkams dovanos.

Prašome visų vėjininkų, taipgi ir skaitytojų, ypatingai iš Čikagos ir apylinkių, palikti kovo 20 d. laisvą nuo kitų pareigų ir būtina dalyvauti vėjininkų pagerbimo bankete, darbštiesiems laikraščio platintojams paspausti dešinę ir padėkoti už jų gražų darbą laikraščio labui.

Sekr. J. M-nė

Rūpestingai apkalbėti "Vilnies" reikalai

Sausio 29 d. įvyko "Vilnies" Bendrovės direktorių posėdis. Posėdį atidarė direkcijos pirmininkė Estelle Bogden 1 val. po pietų. Sekretorė J. Marazienė perskaitė protokolą ir paaiškino priežastį, kodėl teko posėdį atkelti nuo sausio 8 dienos į sausio 29 d.

Administracijos raštiškus du raportus paskaitė pirmininkė, kurie buvo apkalbėti ir priimti. Finansinį raportą davė Julius Urbikas ir paaiškino, kad mokesčių reikalas sutvarkytas ir nemažai pinigų sutaupyta. Taipgi priminė, kad Apšvietos Draugijos išdas perleistas "Vilniai". Raportas priimtas.

Redakcijos raporte red. S. J. Jokubka pažymėjo, kad viskas eina tvarkingai ir darbas atliekamas gerai. Bet jis pažymėjo, kad laikraščio paruošimas spaudai (sulaužymas) turės pakaitų. Jis siūlo, kad nuo dabar jis pats vienas paruoš laikraštį spaudai, kuomet pirmiau tą darbą atlikdavo keli. Tuo būdu sutaupys pinigų. Jo pasiūlymas buvo užgirtas. Be to, nuo dabar laikraštį nuvėž į spaustuve ir parveš J. Pateckas.

Taipgi Jokubka raportavo, kad "Vilnis" ruošia dvi ekskursijas į T. Lietuvą. Viena bus gegužės 29, antroji rugpjūčio 19 d. Plačiau apie jas patartina teirautis "Vilnies" raštinėje, arba pas Jokubką.

Apkalbėta vėjaus klausimas ir prieita prie išvados, kad vėjus buvo sėkmingas, gauta nemažai

12

naujų skaitytojų. Nutarta suruošti vėjininkų pagerbimui banketas kovo 20 d. Pradžia 12 val. dieną "Vilnies" salėje. Vėjus pasibaigė vasario 5 d., tad kitame posėdyje bus paskelbta galutinės vėjaus pasekmės.

Sekantis posėdis įvyks vasario 26 d. 1 val. po pietų. Prašau visus direktorius dalyvauti.

Sekr. J. M-nė

"VILNIES" \$20,000 FONDAS

Nuo 1983 sausio 13 iki vasario iplaukė šios aukos:

\$78.00

PETRONĖ MALINAUSKAS — Chicago.

\$50.00

FRANK ir HELEN MANKAUSKAI—New Milford, Pa.

\$35.00

ALMA BRUWER—St. Petersburg, Fla.

\$25.00

V. JANKAUSKAS—Chicago
AMELIA MUREIKA — Milford, Ct.
LDS—10 kp. — New Kensington, Pa. per P. Česnikienę

\$15.00

ANNE YAKSTIS—Bronx, N. Y.

\$13.00

K. GEGUŽIS—Chicago

\$12.00

TERESA MATULIS — Downers Grove, Ill.

\$10.00

FRANCES ir FRANK SAKAL—W. Covina, Cal.

ADOLPH ELANIS—Phoenix, Az. A. ir P. ČESNIKAI—New Kensington, Pa.

MATT BAGDON—Chicago
MRS. E. GABRIŪNAS — Oakwood, Oh.

LUCY PUKELEVIČIUS — W. Wyoming, PA

\$8.00

MARY MONTVILAS — Cicero, Ill.

\$5.00

ALVINA STRICH — Kenosha, Wis.
HELEN BERNATAS — St. Petersburg, Fla., pagerbimui gimtadienio March 12.

MARY PIKĖLINGIS — Auburn, Ill.

Iplaukė\$ 361.00

Nuo anksčiau5,671.50

Viso\$6,032.50

Sirdingai ačiū visiems, kurie prisidėjo prie mūsų fondo. —ADM.

PRIŠ 18 METŲ MIRE PRANAS VASILIAUSKAS

Kovo 12 d. sukanka 18 metų, kaip negailestinga mirtis sustabdė Prano Vasiliausko širdies plakimą. Velionis buvo darbingas ir tikėjosi dar daug gražių darbų atlikti, bet nelaboji plaučių uždegimo liga, paguldė jį į mirties patalą.

Pranas savo gyvenime atliko gražių darbų. Jis ne tik dainavo Ex Mainierių chore, bet buvo jo pirmininku ir rūpinosi, kad choras ir klubas gyvuotų.

Mes matėme Praną veik visose pažangių organizacijų sueigose. Jis gražiai paremdavo spaudos reikalus. Kitaip sakant, kur buvo stambesnis pažmonys, mitingas, jame matėme ir Praną su žmona Marcela. Pranas savo gyvenime atliko pilnai susipratusio žmogaus pareigą. Gaila, kad ankstyva mirtis sustabdė jo kilnios širdies plakimą ir atskyrė nuo šeimos bei pažangaus judėjimo.

Lai jam bus ramu ilsėtis Lietuvių Tautinėse kapinėse, o mes aplankysime jo kapą ir prisiminsime, kad čia ilsisi pavyzdingas lietuvis ir ištikimas darbo klasės sūnus Pranas Vasiliauskas.

MIRE LIETUVIAI

Sausio 30 d. mirė Kazys Eringis, sulaukęs 96 metų, gimęs Lietuvoje, Panevėžio apskr., Smilgių valsč., Perekšlių kaime. Amerikoje išgyveno 35 m.

Sausio 30 d. mirė Stasė Stočkutė, Amerikoje išgyveno 33 metus.

Sausio 31 d. mirė Benedict A. Roman, sulaukęs 57 metų, gimęs Čikagoje.

Vasario 1 d. mirė Bronius Klorė, sulaukęs 72 metų, gimęs Lietuvoje, Panevėžio apskr., Ibutonių kaime.

Vasario 6 d. mirė Zuzana Valonis, sulaukusi 86 metų, gimusi Lietuvoje, Šiaulių mieste. Amerikoje išgyveno 33 metus.

Vasario 8 d. mirė Kostas Butkus, sulaukęs 61 metų, gimęs Lietuvoje, Šilalės parap.

Vasario 9 d. mirė Ona Yankauskienė-Augustauskaitė, sulaukusi 95 metų, gimusi Lietuvoje. Telšių apskr., Viešvėnų parapijoje, Gečių kaime. Amerikoje išgyveno 63 metus.

Vasario 9 d. mirė Grasilda Repeikienė-Silkauskaitė, sulaukus senatvės, gimusi Lietuvoje, Sedoje, Mažeikių apskr., Amerikoje išgyveno 33 metus.

CLEARWATER, FLA.

Mirė

Antanas Jocius

Reiškiamo širdingą užuojautą žmonai Antaninai Jocienei, sūnums Jonui, Vytautui ir Albinui, marčioms Betty, Rita ir Amelia, penkiems anūkams ir keturiems proanūkams, sesutei Onai Kurlaitienei Lietuvoje.

LLD 45-TOS KUOPOS NARIAI ir VALDYBA
St. Petersburg, Fla.

DETROIT, MICHIGAN

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Mikas Detroitietis

[Mikas Masys]

Mirė 1973 metų kovo 7 dieną

Jau dešimts metų kai mūsų mylimiausias atsiskyrė nuo mūsų visiems laikams. Kiekvieną dieną jo ilgimės ir mintyse kartojame šiuos žodžius:

"Gyvenimą užbaigė ir užmerkei akis,
Amžinu miegu ramiai užmigai,
Nustojo tau plakusi pailsusi širdis,
Savo mylimą dukrą Stefaniją
Ir žmoną Teofilę liūdėt palikai . . ."

Brangusis, ilsėkis ramiai savo nameliuose Woodlawn kapinių šienyje. Mes Tave nuolat lankysime, liūdesime ir niekad nepamiršime.

Liudinti žmona TEOFILĖ
Liudinti dukra STEFANIJA

Vilnis, 1983 kovo 3